Бутун дунё пролетарлари, бирлашинглз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46 йил чиқиши
№ 135 (12.789)
12 ИЮНЬ 1964 ЙИЛ
ЖУМА
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

„КОСМОС-32" ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

1964 йил 10 июнда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-32» учирилди.

Йўлдош ичига 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага биноан, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдош қуйидаги параметрлар билан орбитага чиқарилди:

— айланишнинг дастлабки даври 89,78 минут;

— Ер сатҳидан энг узоқ масофа (апогейда) 333 километр;

— энг кам масофа (перигейда) 209 километр:

— орбитанинг экватор текислигига оғиш бурчаги 51 градус 17 минут.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари, қуйидагилар бор:

— 19,996 мегагерц частотада ишлайдиган радиопередатчик;

— орбита элементларини аниқ ўлчайдиган радиосистема;

— приборлар ва илмий аппаратлар иши ҳақидаги маълумотларни Ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система.

СУВЧИНИНГ РОЛИНИ ОШИРАЙЛИК

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети сувчиларнинг ролини, масъулиятини ва моддий манфаатдорлигини ошириш ҳақидаги масалани қараб чиқдилар. Сувчиларнинг роли беқиёс ошди. Сувчи механизатор билан бир қаторда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун курашда марказий фигура ҳисобланади.

Қарорда республикамиздаги бой тажриба тўплаган, суғориш техникасини мукаммал эгаллаган, ўзларига бириктириб қўйилган участкаларнинг шароитини яхши ўрганиб олган, ернинг паст-баландлиги ва тупроқнинг сувни сингдириш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда сувни эгатларга бир меъёрда тараётган, барча майдоннинг бир текис намланишини таъминлаётган, сувни тежаб-тергаб сарфлаётган ва ўсимликнинг нобуд бўлишига йўл қўймаётган донгдор, энг моҳир сувчиларнинг фамилияси тилга олинади. Янгийўл бошқармасидаги «Шарқ юлдузи» колхозидан Турсунбой Йўлдошев, Янгиер бошқармасидаги «Коммунизм» колхозидан Ғафуржон Холматов, Ленинград бошқармасидаги Ленин номли колхоздан Очилдин Раҳмонов, Андижон бошқармасидаги «Ленинград» колхозидан Остонқул Аҳмадалиев, Иштихон бошқармасидаги «8 Март» колхозидан Файзи Ҳатамов, Вобкент бошқармасидаги «1 Май» колхозидан Исабой Ниёзов, Косон бошқармасидаги «Шарқ юлдузи» колхозидан Маманазар Жуманазаров, Сариосиё бошқармасидаги «Ленинград» колхозидан Абдулла Холов, Янгиариқ бошқармасидаги Охунбобоев номли колхоздан Олим Абдуллаев, Қўнғирот бошқармасидаги «Қўнғирот» совхозидан Ҳожибой Иброҳимов ва суғоришнинг бошқа кўпгина усталари шулар жумласидандир.

Иш тўғри ташкил этилганида сувчилар чопиқ тракторлари ишлаши учун кенг фронт яратиб берадилар, бинобарин культивацияни тупроқ яхши етилганда ўтказиш, чопиқ агрегатларидан юксак унум билан фойдаланиш имконияти вужудга келади. Сувчилар тракторчилар билан ана шундай ҳамкорликда ишлаганларида пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олиш учун қулай шароит яратилади.

Кўпчилик хўжаликларда сувчиларнинг меҳнати қадрланяпти. Уларнинг ишлаши учун яхши шароит яратиб берилмоқда. Сувчиларнинг меҳнатига энг юқори — VI разряд билан ҳақ тўланяпти, суғоришни ўз вақтида ва юқори сифатли қилиб ўтказганлик учун мукофот беріляпти. Бу сувчиларнинг суғоришни яхши ташкил қилиш ва сифатли ўтказиш учун масъулиятини, мўл ҳосил олинишидан моддий манфаатдорлигини оширади.

Шу билан бир қаторда айрим колхоз ва совхозларда сувчиларнинг ролига етарли баҳо берилмаётир. Сувчилар танлашга камҳафсалалик билан қаралмоқда. Энг уста сувчиларнинг тажрибасини пропаганда қилиш яхши йўлга қўйилмаган. Сувчиларнинг юксак унум билан ишлашлари учун шароит яратиб берилмаяпти. Улар билан махсус темаларда суҳбатлар кам ўтказиляпти, сувчиларнинг малакасини ошириш мақсадида курслар ташкил этилмаяпти ва суғориш техникасининг прогрессив методларини амалда кўрсатиш йўлга қўйилмаяпти. Ёшлардан сувчилар тайёрлаш яхши ташкил этилмаган. Сувдан рационал фойдаланиш, суғоришни сифатли ўтказиш ва кучатни сақлаб қолиш юзасидан сувчиларга нисбатан талабчанлик қилинмаяпти.

Сувчиларнинг меҳнати етарли равишда рағбатлантирилмаётганлиги, уларнинг меҳнатига VI разряд бўйича ҳақ тўлаш ҳақидаги тавсиялар бажарилмаётганлигига тааллуқли кўпгина фактлар мавжуддир.

Ҳамма хўжаликларда ҳам сувчиларнинг меҳнати тўғри нормалаштириляпти деб бўлмайди, кўп ҳолларда суғориш нормаси тўғридан-тўғри ошириб белгиланмоқдаки, бу суғориш техникасининг қўпол равишда бузилишига олиб келади.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш ҳамда республика Сув хўжалиги министрликлари ва уларнинг жойлардаги органлари колхоз ҳамда совхозларга суғоришни нормалаш ва сувчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш, энг яхши сувчиларнинг тажрибасини оммалаштириш соҳасида тартиб ўрнатиш юзасидан зарур ёрдам бермаяптилар.

Эгилувчан найчалардан фойдаланиш тажрибаси мувақкат суғориш тармоғи (ўқариқлар) орқали қўлда суғоришга нисбатан катта устунликка эга эканлигини кўрсатди. Бу усул меҳнат унумдорлигини 2-4 баравар, сувдан фойдаланиладиган майдоннинг миқдорини 5-10 процент кўпайтириш, суғоришнинг сифатини ошириш ва сувнинг ерга сингиб кетиб нобуд бўлишини камайтириш имконини беради. Шунга қарамай суғоришнинг бу прогрессив усули деярли жорий қилинмаяпти.

Сувчиларга нотўғри муносабатда бўлиш яна шунда ҳам кўриндики, 1956 йили таъсис этилган «Ғўзани суғориш устаси» значоги кейинги вақтгача биронта ҳам сувчига берилмади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети сувчиларнинг ролини, масъулиятини ва моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш ҳамда Сув хўжалиги министрликлари ва уларнинг жойлардаги органлари, область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари зиммасига сувчи кадрларни тўғри танлаш, улар билан семинарлар ўтказиш ва суғоришни ташкил қилиш ҳамда бу соҳадаги илғор методлар техникасини амалий равишда кўрсатиш, суғоришни нормалаштириш ва сувчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни тартибга келтиришда колхоз ва совхозларга яқиндан ёрдам бериш мажбуриятини юкладилар.

Совхозларнинг директорлари ва колхозларнинг правлениеларига қуйидагилар тавсия этилди:

ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини суғоришда тупроқнинг хусусияти, ернинг паст-баландлиги, сув қўйиладиган эгатларнинг узун-қисқалиги ва бошқа шарт-шароитларни ҳисобга олган ҳолда табақалашган нормалар белгилаш, экинни кечаси суғориш нормасини кундузги нормага нисбатан 25 процент камайтириш;

ғўза ва бошқа чопиқ қилинадиган экинларни суғоришда ишлаётган кишиларнинг меҳнатига от-улов ва қўлда бажариладиган ишлар тариф сеткасининг VI разряди бўйича ҳақ тўлаш, суғоришни белгиланган муддатда юқори сифатли қилиб ўтказганлик учун сувчиларга суғориш мавсуми учун ишбай асосида бир ярим ойликкача маош миқдорида мукофот бериш;

(Давоми иккинчи бетда).

Ҳурмат тахтаси

ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРГАНЛИКЛАРИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАЛАРИ РЕСПУБЛИКА ҲУРМАТ ТАХТАСИГА ЁЗИЛАДИЛАР:

Наманган ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **С. Пўлатов**, бошқарма бошлиғи **М. Отабоев**, бошқарма партия комитетининг секретари **И. Набиев**, комсомол комитетининг секретари **А. Абдураҳимов**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **П. Ғафуров** ўртоқлар).

Москва ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **Д. Бадалов**, бошқарма бошлиғи **А. Комилов**, бошқарма партия комитетининг секретари **С. Ниёзов**, комсомол комитетининг секретари **К. Мадаминов**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **Т. Содиқов** ўртоқлар).

Чуст ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **М. Саидова**, бошқарма бошлиғи **М. Иброҳимов**, бошқарма партия комитетининг секретари **М. Бобохонов**, комсомол комитетининг секретари **Т. Жўраев**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **Ф. Қурбонов** ўртоқлар).

Норпой ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **Т. Насриддинов**, бошқарма бошлиғи **Б. Жамолиддинов**, бошқарма партия комитетининг секретари **И. Эшқувватов**, комсомол комитетининг секретари **П. Тешаев**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **П. Элмуродов** ўртоқлар).

Чироқчи ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **С. Тиловов**, бошқарма бошлиғи **Б. Миланов**, бошқарма партия комитетининг секретари **П. Қурбонов**, комсомол комитетининг секретари **М. Бобоқулов**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **Х. Рўзиев** ўртоқлар).

Пахтаорол ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **Ж. Алканов**, бошқарма бошлиғи **П. Пак**, бошқарма партия комитетининг секретари **М. Умбетов**, комсомол комитетининг секретари **Л. Майтесян**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **А. Терешченко** ўртоқлар).

Яккабоғ ишлаб чиқариш бошқармаси (район ижроия комитетининг раиси **Ш. Маҳматқулов**, бошқарма бошлиғи **Т. Дўсқораев**, бошқарма партия комитетининг секретари **Д. Ҳаққулов**, комсомол комитетининг секретари **Ч. Узоқов**, пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **Ш. Каримов** ўртоқлар).

УКРАИН ХАЛҚИНИНГ БУЮК ФАРЗАНДИГА

МОСКВАДА Т. Г. ШЕВЧЕНКО ҲАЙКАЛИНИ ОЧИШ МАРОСИМИ

Москва-реканинг энг чиройли соҳилларидан бирида, буюк Кўбизчи Тарас Григорьевич Шевченко номига қўйилган соҳилда баланд қад «Украина» меҳмонхонасининг олдида 10 июнда минглаб москваликлар — ишчи ва хизматчилар, партия ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, маданият арбоблари, ўқувчи ёшлар тўпланишди. Улар меҳмонхона биноси олдида байрам тусида безатилган майдонда украин халқининг буюк фарзанди Т. Г. Шевченко ҳайкалини тантанали очиш маросимига келишди.

Устига оқ шойи ёпиб қўйилган монумент олдида минбар ўрнатилган. Кечқурун соат 5 да Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, Н. С. Хрушчев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин ўртоқлар минбарга чиқадилар. КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат. Украина Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. Е. Шелест бошчилигида Украина меҳнаткашлари делегациясининг аъзолари ҳам минбарга кўтариладилар.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат кенгашининг Раиси Вальтер Ульбрихт ҳамда бошқа немис дўстлар ҳам минбарга чиқдилар.

КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев митингни очиб, айтдики, Т. Г. Шевченкога Москвада ҳайкал қўйилганлиги бутун совет халқининг буюк революционер-демократ, халқлар озодлиги, бахт-саодати ва дўстлиги учун курашган шоирга бўлган зўр меҳр-муҳаббати ва ҳурмати рамзидир.

Ўртоқ Егоричев митингда ҳозир бўлганлар номидан қардош украин халқининг вакилларини самимий табриклайди. Сўнгра у КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Никита Сергеевич Хрущевдан буюк Кўбизчининг ҳайкалини очишни илтимос қилади.

Майдонда гулдурос овация бошланиб кетади. Митингдагилар Н. С. Хрушчевни қизғин табриклайдилар. У минбардан тушиб, монумент олдига келади ва қизил лентани қирқади. Ҳайкал устидаги оқ шойи олинади. Совет Иттифоқининг Давлат гимни янграйди. Украин халқи шонли фарзандининг салобатли гавдаси митингдагилар кўзи олдида намоён бўлади. Революционер шоирнинг беш метрли зўр ва улуғвор ҳайкали бронзадан ясалган. У, бошини сал ингаштириб, қўлларини орқасига қўйиб, социалистик Москва бўйлаб катта қадам ташлаб келаётгандек бўлиб кўринади. Унинг кўзлари олисларга тикилган, ўз Ватанининг тақдири тўғрисида, ўз севган халқининг истиқболи тўғрисида чуқур ўйга чўмганлиги чеҳрасидан сезилиб турибди.

Ҳайкал Украинанинг кулранг гранитидан ясалган табиий қоя сингари катта тош устига ўрнатилган. Бу азим тош тупроқдан ясалган ва кўм-кўк майса билан қопланган тепанинг устида турибди.

Шевченконинг «Васият» шеъридан олинган қуйидаги сатрлар тошга ўйиб ёзилган:

Сўнг улуғ оилада,
Бошлангиз эркин ҳаёт,
Секингина мени ҳам,
Ёд этиб қилингиз шод.

Н. С. Хрущев минбарга чиқиб, митингдагиларга нутқ билан мурожаат қилади.

Ўртоқ Н. С. ХРУЩЧЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Бугун бу ерда Тарас Григорьевич Шевченко ҳайкалини очиш маросимида москваликлар, улар билан бирга эса барча совет кишилари, улуғ украин халқининг буюк фарзандига, ўзининг жуда зўр талантини халқнинг ишига бағишлаган революцион шоирга, демократ шоирга, катта санъаткорга ўзларининг меҳр-муҳаббатларини ва ҳурматларини изҳор қилмоқдалар.

Тарас Григорьевич Шевченкони халқимизнинг шоири деб айтишимнинг боиси шуки, уни фақат украинлар, руслар, белоруслар, қозоқларгина эмас, балки шу билан бирга Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида бирлашган ҳамма миллатларнинг кишилари ҳам ўзларига жонажон ва яқин киши деб ҳисоблайдилар. Шу сабабли бу ҳайкални бу ерда, Ватанимиз пойтахтида кўриб туриш ғоят қувончлидир.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Владимир Ильич Ленин социализм ва революциянинг буюк арбобларига Москвада ёдгорликлар қуриш тўғрисида ҳукуматнинг қарорига имзо чеккан эди. Шу буюк арбоблар орасида Украина буюк Кўбизчисининг номи ҳам бор эди. Владимир Ильичнинг бу васияти бутун амалга оширилди.

Шоир туғилган куннинг 150 йиллиги маданиятнинг катта ва қувончли байрами қилиб нишонланмоқда. Юбилей тантаналари шоирга умумхалқ муҳаббатини кўрсатувчи зўр намойишга айланди, номи ва унинг хотираси замондошларимизга нақадар қадрли эканлигини кўрсатди.

Буюк Кўбизчи Тарас Шевченконинг номи бутун дунёга маълум. Унинг ўлмас асарлари Совет Иттифоқидаги ҳамма халқларнинг тилларига, кўп мамлакатлардаги халқларнинг тилларига таржима қилинган. Шунинг учун ҳам бутун дунёда Шевченконинг жарангдор поэзияси Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Қардошлик ва ер юзидаги ҳамма халқларнинг Бахт-саодати йўлида курашга даъват қилади.

Крепостной деҳқоннинг ўғли Тарас Григорьевич Шевченконинг ўзи ҳам крепостной эди. У, ўша замондаги халқ турмушининг машаққат ва ғурбатини болалик чоғиданоқ ўз бошидан кечирди. Мана шунинг ўзи унинг қарашларини, ёрқин талантининг ривожланишини белгилаб берди. Рус демократларининг ёрдами билан у озодликка чиқди, ўқиб билим олди, бу эса Шевченко талантининг барқ уриб ривожланишига имконият берди.

Шевченко ўзининг бутун ижоди билан меҳнаткаш халқни крепостникларга қарши, чоризмга қарши, зулмга қарши, халқ озодлиги учун кескин курашга чақирди. У, душманлардан қўрқмади, мардлик билан душманларга кураш очди. Шевченкони сургунга ҳукм қилиб, Орск қалъасига оддий солдат қилиб юборганларида, ўзининг севимли машғулоти билан шуғулланишдан — сурат чизиш ва ёзишдан маҳрум қилиб қўйганларида, яъни уқубатли каторгага юборганларида ҳам у чоризм олдида бўйин эгмади. Катта ва порлоқ ақл эгаси бўлган шоир ва санъаткорни ижод қилиш имкониятидан маҳрум этишдан кўра уқубатли ва ҳақоратли иш бўлиши мумкин эмас эди.

Лекин у, Орск қалъасида сургунда бўлган вақтида ҳам самодержавиега қарши ўзининг курашини тўхтатмади. Унинг қалби, унинг ижоди оддий халққа бўлган муҳаббат билан тўлган эди, ўзи билан ҳамсуҳбат бўлган кишиларнинг: қозоқ чўпонларининг, ўша ерда унинг ўзи сингари машаққатли хизматни адо этаётган кишиларнинг меҳр-муҳаббати Шевченко қалбидан жой олган эди.

Гениал Кўбизчининг бутун ижоди душманларга нисбатан муросасизлик, ўз халқига, Украинага чексиз муҳаббат, Россиянинг бутун меҳнаткаш халқига муҳаббат руҳи билан суғорилган.

Шевченко поэзияси буюк ғазаб ва улуғ муҳаббат поэзиясидир, жангга чақирувчи поэзиядир. Бу поэзия курашчан инсонпарварлик поэзиясидир, чунки озодлик ва бахт-саодатни фақат курашиб, шиддатли, лекин адолатли кураш олиб бориб, қўлга киритиш мумкин. Некрасов поэзияси, Чернишевский ижоди каби Шевченконинг поэзияси ҳам, қул қилинган украин деҳқонларининг интилишларини акс эттирган бу поэзия ҳам илғор Россия демократиясининг революцион манифести бўлди. Украин шоири Россия демократиясининг энг яхши намояндалари билан чин юракдан дўстлашган шоир эди.

Шевченко ўзининг шеърларида қуйидаги сатрларни ёзганида унинг овози рус революцион демократларининг овозига ҳамоҳанг бўлди:

Биз бекорга эркни кутамиз,
Николайнинг гавдаси босиб,
Эрк эзилиб, ухлаб ётибди,
Бечорани уйғотмоқ учун,
Қасос билан чўғлансин юрак
Болталарни ўткирроқ тиғлаб,
Сўнгра эркни қўзғотмоқ керак.

Шоир ижодининг руҳини, у олиб борган революцион курашнинг руҳини ифодалаган шу сатрлардан кўра ҳам жарангдор, забардаст, даъватгар сўзлар бўлиши мумкинми, ахир.

Украин миллатчилари Тарас Григорьевич ижодидан қурол сифатида фойдаланишга уриндилар. Лекин украин халқи ўзининг энг яхши фарзанди поэзиясида ифодаланган чуқур интернационал маънони тўғри тушунди ва тушунади. У ҳамиша украин ва рус халқларининг, мамлакатимиздаги бошқа ҳамма халқларнинг дўстлигига содиқ бўлиб қолди.

Шоирнинг қуйидаги сўзларида нақадар зўр алам ва ғазаб ифодаланганлигини, самодержавие нақадар зўр куч билан қуролланганлигини, шу билан бирга кўп миллатли мамлакатимизнинг халқларига нақадар чуқур муҳаббат ва хайрихоҳлик борлигини ўйлаб кўринг:

«Олам кенгдир, бир Сибирь ўзи
Қанча-қанча жойни эгаллар!
Ҳарён тюрьма, одамлар тутқин,
Ҳисобига етиб бўлмайди!
Молдавандан то финга қадар
Барча тилда сукут сақланар,
Гўё ҳеч гап бўлмаган каби!»

Самодержавие истибдоди ғазаб билан қуролланган бу сўзларда Шевченко фақат украин крепостной деҳқонларининг ғам-ғуссаларини ва кулфатларинигина ифодалаган эмас. Собиқ чор Россиясидаги ҳамма миллатларнинг мазлумлари самодержавиега ва крепостнойликка қарши курашга кўтарилиши кераклигини Тарас Григорьевич чуқур тушунган эди. Шевченко «Молдавандан то финга қадар барча тилда сукут сақланар» деб ёзганида украинларни тилга олмаганлиги, уларни алоҳида ажратиб кўрсатмаганлиги ҳам тасодифий эмас. У, жанубдан тортиб шимолгача — бутун Россияда халқлар оғир аҳволда эканлигини кўриб турди, у, чоризм зулмидан азоб тортаётган ҳамма халқларнинг фикрини ифодалаб берди.

Шевченконинг поэзияси оғир қисматга бўйсунишни, итоат қилишни ўргатмайди, у, кишанларни парчалашга, тутқинликда қилинаётган меҳнат бўйинтуруғини улоқтириб ташлашга чақиради. Буржуа миллатчилари мазлумлар билан золимларни бирлашишга чақирадилар, аммо Шевченко золимлар билан мазлумлар бирлашсин деб айтмайди, у, қул қилинганларни қул қилувчиларга қарши курашга чақиради. Унинг назарида миллий озодликни барча золимларга қарши курашдан асло ажратиб бўлмайди.

У, жуда чин ва жуда юксак маънодаги халқ шоири эди. Шевченконинг шеърлари мазмун ва шакл жиҳатидан ҳам халқники эди. Халқ қўшиқларидан ва достонларидан туғилган бу шеърлар содда ва тушунарли тилда ёзилди, шунинг учун ҳам бу шеърларни халқ қабул қилди ва ўзиники қилиб олди.

Тарас Шевченко улуғ украин миллий шоиридир. Унинг шеърларида жонажон Украинага жўшқин ва оташин фарзандлик муҳаббати садолари янграйди. У ўз ижодида украин миллий халқ характерининг энг яхши фазилатларини гавдалантирди, халқнинг дилидагини акс эттирди. Шевченко миллий халқ шоири бўлганлиги учун ҳам унинг шеърларида миллий маҳдудлик ва яккаланишдан, миллий худбинлик ва мақтанчоқликдан заррача асар йўқ. Шевченко поэзиясининг қалби ҳамма миллатларнинг ва элатларнинг меҳнаткаш кишиларига очиқ.

Барча чинакам буюк миллий шоирлар каби, Пушкин ва Мицкевич, Лермонтов ва Гейне, Байрон ва Маяковский каби Шевченко ҳам интернационал қардошлик ва халқлар ўртасида дўстлик шоиридир. Шевченконинг нафрати барча золимларга нисбатан бир хилда бўлгани каби, унинг меҳр-муҳаббати ҳам барча меҳнат аҳлига ва ҳар қандай миллатнинг мазлум кишиларига нисбатан бир хилдир. Шу сабабли рус подшоси ва унинг атрофидаги кишилар ҳам, украин панлари ҳам исёнкор Кўбизчини баб-баравар ёмон кўрар эдилар.

Шевченко ўз поэзияси билан яхши тузилган назмларни бекорчиликда гоҳо ўқиб қўядиган кишиларга ҳузур бағишламади. Унинг поэзияси сердавлат кишиларнинг қулоғига ва кўнглига ором бахш этмади. Шевченко ўз поэзиясининг тиғини золимларга қаратди. Шоир мазлум, забун кишиларга мурожаат қилди, уларни курашга чақирди ва улар билан бирга золимларга қарши курашди.

Тарас Шевченко зўр эътиқод билан шуни қайта-қайта айтдики, улуғвор ва аҳамияти зўр нарсаларнинг ҳаммасини инсоннинг ақли ва қўли яратади, агар одамлар қуллик ва тутқинлик кишанларидан қутулсалар, улар мўъжизалар яратиб берадилар. У, халқ оммасига кучли эҳтирос билан даъват қилиб «Ер юзидаги газандаларнинг ҳаммасини йўқотинглар, ушлаб олиб, мажақлаб жаҳаннамга ташланглар» деб жар солди. У, меҳнат аҳлини озод қилиш ва улуғлаш учун, унинг бахт-саодати учун зўр эҳтирос билан курашди. Шевченко бундай деб ёзди: Ўлмас ажойиб табиатда гўзал нарсалар кўп, беҳисоб кўп, лекин инсоннинг бахт нури балқиб турган чеҳраси ўлмас гўзалликнинг тантанаси ва чўққисидир. Мен табиатда бундан кўра улуғроқ ва гўзалроқ бўлган бошқа бирон нарсани билмайман».

(Давоми иккинчи бетда).

Қувончли телеграммалар

ТОШКЕНТ ПИЛЛАСИ

Пойтахт область пиллачилари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйига муносиб совға тайёрлаш учун курашиб, катта ғалабани қўлга киритдилар. Давлатга пилла сотиш юзасидан олинган мажбурият ошириб бажарилди. Тайёрлов пунктларига 12070 центнер қимматли хом ашё топширилди.

Калинин, Янгийўл ва Оққўрғон бошқармаларининг хўжаликлари пилла етиштиришни кўпайтиришда, айниқса, яхши натижаларга эришдилар. Калинин бошқармасининг пиллачилари давлатга 3298 центнердан ортиқ, Янгийўл бошқармасининг пиллачилари 1874 центнер ва Оққўрғон бошқармасининг пиллачилари 1265 центнердан зиёд пилла сотиб, планини анча ошириб адо этдилар.

Область пиллачилари давлатга яна камида 300 центнер пилла топшириш мажбуриятини олдилар.

ХЎЖАОБОДЛИКЛАР ТЎЁНАСИ

АНДИЖОН, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Хўжаобод бошқармаси пиллачилари давлатга 2762 центнердан зиёд пилла топшириб, йиллик планни муддатидан илгари бажардилар. «Ленинизм» колхозининг пиллачилари 290 қути уруғнинг ҳар қутисидан 72 килограммдан ҳосил олиб, областда энг юқори кўрсаткичга эришдилар.

Бошқармада давлатга пилла топшириш қизғин давом этмоқда.

АМУДАРЁЛИКЛАР ҒАЛАБАСИ

Амударё бошқармаси пиллачилари катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар давлатга 204 тонна пилла топшириб, ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини ортиғи билан адо этдилар.

Бошқарма пиллачилари давлатга яна 150 центнер қимматли хом ашё етказиб бериш юзасидан оширилган мажбурият қабул қилдилар.

Турсунбой ДАВЛАТБОЕВ,
Амударё ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг инструктори.

Н. С. ХРУЩЧЕВ
ВАЛЬТЕР УЛЬБРИХТ БИЛАН СУҲБАТ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущчев 11 июнда Кремлда Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат кенгашининг Раиси Вальтер Ульбрихт билан суҳбат қилди.

Суҳбатда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари, Германия Демократик Республикасининг таниқли партия ва давлат арбоблари қатнашдилар.

(ТАСС).

УКРАИН ХАЛҚИНИНГ БУЮК ФАРЗАНДИГА

(Боши биринчи бетда)

Улуғ украин Қўбизчиси Тарас Григорьевич Шевченконинг орзулари рўёбга чиқди. Мамлакатимиз халқлари қуллик ва зулм кишанларини Коммунистик партия раҳбарлигида парчалаб ташладилар. Кичик халқлар ҳам, катта халқлар ҳам — ҳаммаси баб-баравар тенг ҳуқуқлар олди. Совет кишиси — озод меҳнат кишиси ўз бахтининг хўжайини ва яратувчиси бўлиб қолди.

Собиқ чор Россиясидаги халқларнинг улуғлиги шундаки, улар аҳил, қардош оилада яшайдилар. Совет Иттифоқидаги халқларнинг бу улуғ оиласи юздан кўпроқ миллат ва элатни ўз бағрида бирлаштириб турибди.

Душманлар, аҳолиси бундай кўп миллатли бўлган социалистик давлат муқаррар барбод бўлади, деб ўйлаган эдилар, уларнинг бу умидлари пуч бўлиб чиқди. Улар мамлакатимизда капиталистик тартибларни тиклашга қаратилган ўзларининг қора режаларини мана шу пуч умидга асосланиб тузган эдилар.

Ҳозирги кунда ҳам чет элларда Шевченко ижоди атрофида кескин идеологик синфий кураш бормоқда. Коммунизм душманлари ва шу жумладан ўз империалистик хўжайинларининг ювиндихўрлари бўлган буржуа миллатчилари ҳозирги кунда ҳам буюк Қўбизчининг ижодидан ўзларининг хоинлик мақсадлари йўлида фойдаланишга уринмоқдалар, унинг ижодини ҳар томонлама бузмоқдалар, сохталаштирмоқдалар. Лекин уларнинг бу қилмишлари барбод бўлиши турган гап.

Бизнинг мамлакатимизда доно ленинча миллий сиёсат — халқлар дўстлиги ва қардошлиги сиёсати ғалаба қилди. Халқларимиз руҳининг улуғлиги, уларнинг юксак сиёсий онги шу нарсада яққол кўриндики, улар миллий маҳдудликни енгиб социал, сиёсий озодликни тор маънода тушуниладиган миллий манфаатлардан юқори қўйдилар. Совет кишилари кўп миллатли қардош оилада ўз ақл-заковатлари, ўз меҳнатлари билан қудратли социалистик давлат барпо қилдилар, умри тугаб бораётган эски дунёнинг намояндалари, чор Россиясининг қолоқлигига таъна қилиб келган кишиларнинг ўзлари бу қудратли социалистик давлат билан ҳисоблашишга мажбур бўлиб қолдилар.

Тарас Григорьевич Шевченко марксчи эмас эди, чунки у вақтда марксизм эндигина туғилиб келмоқда эди. Лекин XIX аср ўртасидаги Россия шароитида ҳам у янги замон нафасини, ишчилар синфи туғилиб келаётганлигини ва ишчилар синфининг буюк истиқболини тўғри ҳис қилди.

Тарас Шевченконинг кундалик дафтарида ёзилган лоақал шу жумлани олиб кўрайлик. У, сургундан қайтиб, пароходда Волгада бораётганида бундай деб ёзган эди: Бу пароход «...Менга ўзининг жуда катта оғзини очиб, пишқириб бўкираётган, инквизитор помешчикларни ютиб юборгудай бўлиб турган қандайдир баҳайбат бир нарса бўлиб кўринаётганга ўхшайди. Э буюк Фультон! Э буюк Уатт! Сизларнинг кун сайин эмас, балки соат сайин ўсиб улғаяётган ёш фарзандингиз қамчиларни, тахтларни ва тожларни тез вақт ичида ютиб юборади, дипломатларни ва помешчикларни эса ғажиб ташлайди, ёш бола попукни эзғилагандек эзиб ташлайди. Сизларнинг доҳиёна улкан фарзандингиз Францияда энциклопедиячилар бошлаган ишни бизнинг бутун планетамизда охирига етказади. Менинг бу башоратим сира шубҳасиз тўғри бўлиб чиқади».

Шевченконинг бу сўзлари унинг келгусида жамиятни ривожлантириш учун техника тараққиётининг аҳамиятини олдиндан билиб қўйган мутафаккир эканлигини кўрсатади.

Ўртоқлар! Тарас Григорьевич Шевченко ҳайкалининг остидаги тошга шоирнинг машҳур Васиятидаги чуқур маъноли сўзлар ўйиб ёзилган:

Сўнг улуғ оилада,
Бошлангиз эркин ҳаёт,
Секингина мени ҳам,
Ёд этиб қилингиз шод.

Биз буюк шоирнинг хотирасини эркин, янги оилада юксак даражада ҳурматлаймиз, уни фақат яхши сўз билангина эмас, шу билан бирга инсон ифодалаши мумкин бўлган энг мазмундор, энг улуғвор сўз билан эсга оламиз. Биз уни яхши сўз билан эслаймиз. Унинг бутун кўп миллатли социалистик Ватанимизнинг халқлари олдида, бутун инсоният олдида қилган хизматларини ва улуғлигини эътироф қилиб, секингина эмас, балки баралла айтилган сўз билан эслаймиз.

Тарас Григорьевич Шевченконинг ҳайкали бизнинг олдимизда турибди. Лекин мен уни бамисоли тирикдай ҳис қилиб, буюк Қўбизчига шу сўзлар билан мурожаат қилишни лозим топаман:

— Бизнинг жонажон ўлкамиз ерига бир назар солинг, Тарас Григорьевич! Кўп миллатли социалистик Ватанимиз — Совет Иттифоқи янги, эркин оила бўлиб қолди! Самодержавиенинг тиргакларини емирган, золимларга қарши озодлик курашида, меҳнат аҳлларининг эркинлиги ва бахт саодати йўлида олиб борилган курашда ғалаба қозониш учун ўз кучини, ўз жонини аямаган, халқнинг бахти учун курашган шонли курашчилар сафида Сиз ҳам бўлганлигингизни унутганимиз йўқ ва ҳеч қачон унутмаймиз!

Эркин ва меҳнатсевар совет халқи мамлакатимизда социалистик жамият қурди. Эндиликда халқимиз Маркс, Энгельс, Ленин байроғи остида, Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизм қурмоқда. Кўпгина мамлакатларнинг халқлари социализм ва коммунизм қуриш йўлидан бормоқдалар. Биз аминмизки, бутун инсоният ҳам шу йўлдан боради.

Социализм халқнинг ақл-заковати билан яратилган маданий бойликларнинг ҳақиқий ворисидир. Шевченко поэзияси ҳам мана шу бойликлар орасида энг ёрқин ва порлоқ бойликларнинг бири бўлиб турибди. Шевченкони шарафлаш билан биз шоир меросининг ҳозирги замон ва келажак учун бўлган жуда катта аҳамиятини барқарор қилмоқдамиз.

Шевченконинг номи прогрессив маданият тарихига олтин ҳарфлар билан ёзилган. Москвада буюк Қўбизчига ҳайкал очилганлиги халқларимиз бузилмас дўстлиги ва қардошлигининг яққол ифодасидир. Бу ҳайкал бу ерда рус маданиятининг доҳийлари бўлган Пушкин ва Гоголь, Горький ва Маяковский ҳайкаллари билан бир қаторда абадий туради.

Биз, янги, озод социалистик дунё кишилари Украинанинг ажойиб фарзанди, халқларнинг интернационал бирлиги ва дўстлигини тараннум этган буюк шоирга зўр миннатдорчилик ҳислари билан мурожаат қиламиз.

Тарас Шевченконинг хотираси авлодлар қалбида абадий яшасин! Озод халқлар дўстлиги мустаҳкамлансин, бутун дунё меҳнаткашларининг интернационал қардошлиги мустаҳкамлансин!

Тарас Григорьевич Шевченкога шон-шарафлар!

* * *

(Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва гулдурос давомли қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди).

Сўнгра Украина Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **П. Е. Шелест** нутқ сўзлади. У, Москвада Тарас Григорьевич Шевченкога ҳайкал очилганлиги шоирнинг ўлмас ижодига умумхалқ ҳурматини ифодаловчи улуғвор тарихий иш эканлигини кўрсатиб ўтди.

Шевченко асарларининг кучи ва ҳикмати шундаки, деб давом қилди ўртоқ Шелест, у чуқур интернационал шоирдир. У барча мазлум ва тутқин кишиларнинг истак ва орзуларини ўз асарларида ифодалади. У, ғалабага бўлган қизғин ишончни, меҳнаткаш халқ қуллик занжирларини парчалаб ташлаб, ер юзида порлоқ ва хуррам ҳаёт яратишига бўлган ишончни йўқсиллар қалбига сингдирди. Тарас Григорьевичнинг эзгу орзулари рўёбга чиқди. Бизнинг янгиланган еримизда Ватанимизнинг бахтиёр кишилари эркин, аҳил оила бўлиб яшамоқдалар.

Шевченко, деб давом қилди нотиқ, халқ билан бирга бўлди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам ҳамиша шундай бўлиб қолади. Чунки у — ўзининг бутун жон-тани билан, бутун вужуди билан халқ шоири. Украин халқи рус халқи билан бирга ва мамлакатимиздаги бошқа халқлар билан бирга Улуғ Октябрь социалистик революциясининг тантанаси учун актив курашди, улар билан бирга революцион кураш ва ғалабаларнинг шонли йўлини босиб ўтди, украин халқи бу билан қонуний фахрланади. Эндиликда республика ишчилари, колхозчилари, интеллигенцияси партиямизнинг тарихий XXII съездида қабул қилинган коммунизм қурилишининг улуғвор Программасини тинмай меҳнат қилиб амалга оширмоқдалар.

П. Е. Шелест айтдики, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқи ҳаммамизни ниҳоят даражада тўлқинлантириб юборди. Н. С. Хрушчев ўзининг бу нутқида ўлмас Қўбизчининг улуғвор образини чин меҳр-муҳаббат ва самимий жўшқинлик билан очиб берди, қардош халқларнинг озодлик курашидаги унинг жуда катта ролини кўрсатиб берди.

Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари украин халқи номидан буюк рус халқига, барча қардош халқларга, КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Н. С. Хрушчевга бу ҳайкал учун ва буюк Қўбизчи хотирасини абадийлаштириш йўлида улар қилган ва қилаётган яхши ишларнинг ҳаммаси учун, совет Украинасининг экономикасини, фанини ва маданиятини яшнатиш тўғрисида тинмай қилинаётган ғамхўрлик учун чуқур ташаккур изҳор этди. У, Украина коммунистлари, украин халқи мамлакатимизда коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш ишига муносиб ҳисса қўшмоқ учун ҳамма чораларни кўрадилар, деб ишонтирди.

Митингда Москва меҳнаткашлари номидан Владимир Ильич номидаги заводнинг ишчиси **А. А. Кубарев** сўзга чиқиб, Тарас Григорьевич Шевченко халқ оташин муҳаббат билан севган шоир эканлигини уқтириб ўтди. Улуғ Ленин партияси раҳбарлигида совет кишиларининг иродаси ва меҳнати билан халқ бахти яратилаётган Совет Иттифоқида, деди у, ўлмас Тараснинг номи қардош халқларнинг озод дўст оиласида яхши, фарзандлик меҳри билан тилга олинмоқда.

Халқлар дўстлиги ва қардошлигининг куйчиси, ер юзидаги оддий кишиларнинг озодлиги ва бахтли турмуши учун мардонавор курашган Қўбизчининг ҳайкали жонажон Москвамизнинг ҳуснига ҳусн қўшсин! — деди А. А. Кубарев.

СССР Ёзувчилар союзининг секретари, Т. Г. Шевченко туғилган куннинг 150 йиллигини ўтказиш учун тузилган Бутуниттифоқ юбилей комиссиясининг раиси **Н. С. Тихонов** митингда сўзга чиқиб айтдики, бу ҳайкал халқларимизнинг меҳр-муҳаббати ва ҳурматини, Тарас Григорьевичнинг доҳиёна поэзиясига мухлис бўлган барча кишиларнинг шоирга иззат-икромини ифодаловчи абадий ёдгорлик бўлиб қолади.

Орадан юз йил ўтгандан сўнг, деб давом қилди Н. С. Тихонов, яна Тарас Григорьевич Москва билан учрашди, лекин ҳозирги Москва у билган Москва эмас, балки жаҳонда энг зўр давлатнинг — Совет Иттифоқининг, жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг пойтахти бўлиб қолган Москвадир. Тинчлик ва тараққиётнинг, маърифат ва санъатнинг жаҳоншумул таянчи бўлган Москва бугун буюк украин шоирини жўшқин хурсандлик билангина шарафлаб қолмай, балки жуда катта умумхалқ муҳаббати билан ҳам чин қалбдан шарафламоқда.

Н. С. Тихонов айтдики, Шевченко ўзининг ҳаёти ва ижоди билан адабиётларимизнинг қардошлигини, рус ва украин пролетариатининг алоқасини маҳкамлади. Шевченконинг ижоди халқларимизнинг бирлигини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлади.

Митинг тугади. Шевченконинг ўлмас «Васият» шеъри янграйди. Уни «Думка» Давлат академик хор капелласи, Украина халқ хори, Давлат бандурачилар капелласи ижро этади. Бу улуғвор қўшиқ Москва узра янграйди.

Партия-ҳукумат раҳбарлари Тарас Шевченко ҳайкалининг авторларини — ёш украин ҳайкалтарошлари М. А. Грицюкни, Ю. Л. Сивкевични, А. С. Фуженкони, архитекторлар: А. А. Сницаревич, Ю. А. Чеканюкни қутлаб, уларнинг ишида янги ижодий муваффақиятлар тиладилар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев ҳамда партия ва ҳукуматнинг бошқа раҳбарлари, Украина делегацияси ҳайкал олдига гуллар қўйишди. Пойтахтдаги жамоат ташкилотларининг, корхоналар, қурилишлар, ижодий союзларнинг, муассасалар, олий ўқув юртлари, мактабларнинг вакиллари ҳам гулдасталар қўйишди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев ва бошқа совет раҳбарлари Украинадан келтирилган дуб дарахти кўчатларини Т. Г. Шевченко ҳайкали атрофига рус ва украин халқларининг абадий ва бузилмас дўстлигининг тимсоли қилиб ўтқазишди. (ТАСС).

БОЛГАРИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан Совет Иттифоқига келган Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. Григоров бошчилигидаги Болгария Коммунистик партияси партия ходимларининг делегацияси Ўзбекистонда уч кун меҳмон бўлди. Болгариялик дўстлар республика партия ташкилотининг идеология ва оммавий-сиёсий ишдаги, раҳбар кадрларни тарбиялашдаги тажрибаси билан, саноат корхоналари ва колхозлардаги партия ташкилотларининг фаолияти билан танишдилар.

Делегация 11 июнда Тошкентдан Иркутскка жўнаб кетди. Делегацияга ҳамроҳ бўлган КПСС Марказий Комитети секретари Л. Ф. Ильичев, КПСС Марказий Комитети ничик бўлимининг мудири В. В. Кортунов, КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири Ю. В. Бернов, Москва шаҳридаги Первомайский район партия комитетининг секретари З. П. Коршуновалар ҳам делегация билан бирга Иркутскка жўнаб кетдилар.

Тошкент аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитети Урта Осиё бюросининг Раиси В. Г. Ломоносов, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё бюроси Раисининг ўринбосари В. К. Акулинцев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари В. А. Карлов, Н. В. Мартинов, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидатлар Қ. Муртазоев, И. М. Нажесткин, Тошкент саноат ва қишлоқ область партия комитетларининг секретарлари П. В. Каймаков ва М. Абдураззоқов, республиканинг ва Тошкент шаҳрининг масъул партия ходимлари кузатиб қолдилар. (ЎзТАГ).

МАДАНИЙ ТУРМУШ УЧУН

МУХБИРЛАР ХАТИДАН

Республикамиз меҳнаткашлари улкан тўйга — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 40 йиллигига муносиб меҳнат тўёналари тайёрлаш ниятида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Бу ишда комсомол-ёшлар, мактаб ўқувчилари ҳам актив қатнашишяпти. Қашқадарёдан Н. Бўриев, Х. Хўжамқулов ўртоқларнинг ёзишларича, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номидаги Қарши Давлат педагогика институти химия, биология ва қишлоқ хўжалиги асослари факультетининг V курс студентлари назарий билимларини тажрибада мустаҳкамлаш ва пахтакорларга яқиндан ёрдам бериш мақсадида областнинг районларига жўнаб кетганлар. Улар практикада қишлоқ хўжалигида химиядан қандай фойдаланиш мумкинлигини ўрганадилар. Тошкент область, Чиноз посёлкасидаги қишлоқ хўжалиги техникумининг бир группа студентлари жун қирқишда Бўка районидаги «Кўкорол» совхозининг ишчиларига яқиндан ёрдам беряптилар.

— Техникум студентлари, — деб ёзади бу ҳақда хабар йўллаган И. Қиличев. — Янгийўл бошқармасидаги Навоий номли колхозни оталиққа олганлар. Ҳозир колхоз далаларида 300 дан ортиқ студент ғўза парваришида колхозчиларга кўмаклашишяпти.

Хива, Марҳамат, Яккабоғ, Киров, Оққўрғон, Калинин районларининг далаларида ҳам студентлар ва мактаб ўқувчилари намунали меҳнат қилиб, эл дастурхонига ўз ҳиссаларини қўшиш иштиёқида эканликлари ҳақида Ю. Бекмуродов, О. Рўзметов, А. Тоиров, Х. Турдиев, А. Тошпўлатов, М. Карачик, И. Туропов ўртоқлар ёзиб юборганлар.

Кўпгина хатларда маданият уйларида иш олиб бораётган тўгаракларнинг фаолияти ҳақида қувончли сатрлар ёзилган.

Яқинда Андижондаги «Спартак» стадионида Ўзбекистон ССР ва Ўзкомпартиянинг 40 йиллигига бағишланган ашула байрами бўлиб ўтди, — деб ёзади **В. Ф. Рафинский**. — Наманган шаҳрининг бадиий ҳаваскорлари ижро этган ўйин ва ашулалар барчага манзур бўлди.

Газетхонлардан самарқандлик У. Синдаров, олмалиқлик Н. Аҳмедов, чирчиқлик Ю. Буховер ўртоқларнинг хатларида ҳам бадиий ҳаваскорларнинг маҳоратлари тобора ошиб бораётгани ҳақида, умуман, маданий ҳаётимиздаги янгиликлар ҳақида хушхабарлар ёзилган.

Тошкентдаги 123-мактаб ўқитувчиси А. Эшонхўжаевнинг хати ҳам диққатга сазовордир.

— Мактабда ташкил этилган ота-оналар университетининг якунловчи машғулоти бўлди, — деб ёзади у. — Ўша куни Муқимий номли театрнинг бир группа артистлари ота-оналарга катта концерт кўрсатдилар. Сурхондарё область, Шўрчи бошқармасидаги «Социализм» колхозининг аъзоси Ш. Чоршанбиев ўз хатида колхоз территориясига жойлашган иккинчи шифохона коллективига миннатдорчилик билдиради. Самарқандлик Н. Заярний, И. Абдураҳмонов, О. Неъматов, С. Сайниров, Р. Милтиқов, сирдарёлик А. Кривоножкина, Г. Юсупов Б. Абдураҳмонов, Ж. Исмоилов, Ҳ. Ҳафизов ўртоқларнинг хатларида ободончилик ишлари, саломатлик посбонларининг эл-юрт соғлигини сақлашдаги хизматлари, ўқитувчилик касбининг шарафлилиги, ўқувчилар бригадасидаги ишлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Кун бўйи қилинган унумли меҳнатдан сўнг радио тинглагинг, газета-журнал ўқигинг, кинофильмлар кўргинг, клубларда маданий-ҳордиқ чиқаргинг келади. Афсуски, баъзи жойларда меҳнаткашларга маданий хизмат кўнгилдагидек уюштирилмаган. Уларнинг бу ҳақдаги талаб ва истаклари яхши қондирилмаётир.

— «Красногвардейск» совхозида 1957 йили янги клуб қурилиб, фойдаланишга топширилганда беҳад севинган эдик, — деб ёзади Самарқанд область, Булунғур районидан У. Қаюмов, — аммо севинчимиз кўпга чўзилмади. 1958 йилдан бери совхозимиз ишчилари клубда дам олишолмайди, чунки данғиллама клубимиз омборхонага айлантирилган. Фарғона область, Киров районидаги «Комсомол» мактабининг ўқитувчиси С. Аҳмедов, Киров номли совхознинг кўп бўлимларида клуб йўқлигини ёзади.

Газетхонлардан Н. Турдиев (Чироқчи), А. Мамасолиев (Ғаллаорол), Ў. Тўрақулов (Ленинград райони), А. Додаев (Киров), У. Камолов (Каттақўрғон), М. Қобилов (Андижон), А. Сулаймонов (Тошкент шаҳри) ўртоқлар колхоз-совхозларда маданий-оммавий тадбирлар кўнгилдагидек ўтказилмаётганлиги, район маданият бўлими раҳбарларининг бепарволиги оқибатида аҳолига кино хизмати кўрсатиш иши ўз ҳолига ташлаб қўйилгани, медицина хизмати яхши йўлга қўйилмаганлигини маълум қиладилар.

Ф. Зокирова (Сурхондарё), Т. Жўраев (Қашқадарё), М. Самадова (Фарғона), А. Мираҳмедов (Чирчиқ), И. Норматов, А. Ким, С. Агажонова (Тошкент) ўртоқларнинг хатларида ҳам маданий ҳаётимиздаги ютуқ ва камчиликлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Сиз суратда кўриб турган Наманган сунъий тола заводининг илғор ипак ўровчиси Валентина Даданова шу кунларда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги шарафига вахтада туриб ишлаб, смена топшириқларини 120 процентга етказиб бажармоқда.

У. Раҳимов фотоси.

СУВЧИНИНГ РОЛИНИ ОШИРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда)

йилнинг охирида меҳнатга олинган ҳосилга қараб, яъни маҳсулотнинг центнерига ҳақ тўланажагини, ҳосилдорлик бўйича белгиланган план ошириб бажарилса, меҳнат ва маблағ сарфлари иқтисод қилинса ва маҳсулотнинг сифати яхши бўлишига эришилса қўшимча ҳақ тўланишини сувчиларга кенг тушунтириш;

шундай тартиб ўрнатиш кераки, бунда ер суғоришга олдиндан тайёрлансин. Ерни суғоришга тайёрлаш бўйича нормалар ва тўланадиган ҳақнинг миқдорини алоҳида белгилаш керак;

ғўза ва бошқа чопиқ қилинадиган экинларнинг катта участкаларини бир группа сувчилар қўйиб барча ўқариқлардан бирданига суғориш керак. Бу, чопиқ агрегатларини экинлар қатор орасини культивация қилишда кенг фронт бўйлаб ишлатиш имкониятини вужудга келтиради. Сувчиларнинг ана шундай ҳар бир группасига энг тажрибали сувчини бошлиқ қилиб тайинлаш лозим. Кечаси суғориш ғўза ва бошқа экинларнинг ўсиши ҳамда ривожланишига яхши таъсир қилишини, шунингдек сувдан рационал фойдаланиш имконияти вужудга келишини назарда тутиб, экинларни кечаси суғоришни кенг йўлга қўйиш зарур;

ёшлардан суғоришда дадил фойдаланиш, уларга суғориш маҳоратини ўргатиш ва малакасини ошириш юзасидан муттасил иш олиб бориш керак. Бош сувчиларга ёшлардан сувчилар тайёрлаганликлари учун қўшимча ҳақ тўлаш керак;

сув билан етарли таъминланмаган хўжаликларда бригадалар сувдан навбатма-навбат фойдаланиши тартибини жорий этиш ва буни ҳисобга олиб, сувчиларнинг ишини тўғри ташкил этиш лозим;

суғоришнинг ўз вақтида ва юқори сифатли ўтказилиши учун далачилик бригадалари раҳбарларининг масъулиятини ошириш ва улар зиммасига сув қўйиш тамом бўлиши биланоқ суғорилган участкаларни дарҳол қабул қилиб олиш, бунда суғоришнинг сифати ва тупроқнинг бир текис намланганлигига эътибор бериш мажбуриятини юклаш керак.

Республика Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига алоҳида намуна кўрсатган, кўп йиллар мобайнида сувдан тежаб ва рационал фойдаланган ҳолда суғоришни юқори сифат билан ўтказиш орқали пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштирилиши ҳамда унинг эрта пишишини таъминлаган сувчиларга «Ғўзани суғориш устаси» значоги бериш топширилди.

Сувчиларнинг меҳнатига табақалаштирилган тарзда ҳақ тўлаш тартибини жорий қилиш мақсадида, уларнинг малакасига ва суғоришнинг прогрессив методларини қанчалик ўзлаштирганликларига қараб, шунингдек сувчиларда ўз малакаларини бундан кейин янада оширишга қизиқишни кучайтиришни кўзлаб, колхозларнинг правлениеларига камида 3 йилдан буён сувчилик қилаётган ва суғориш техникасини мукаммал эгаллаган, суғоришни юқори сифатли қилиб ўтказган ҳолда иш нормасини муттасил ошириб бажараётган колхозчиларни биринчи класс сувчилар қаторига қўшиш ҳамда уларнинг суғоришда қилган меҳнатига асосий иш ҳақидан ташқари 10 процент, «Ғўзани суғориш устаси» значоги билан мукофотланган сувчиларга эса 20 процент қўшимча ҳақ тўлаш тавсия этилди.

Ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари ва мутахассисларига, шунингдек колхозларнинг мутахассислари ва бригада бошлиқларига суғоришнинг сифати паст бўлганлиги аниқланганда сувчининг классини пасайтириш ҳақидаги масалани колхозларнинг правлениелари олдига қўйиш ҳуқуқи берилди.

Эгилувчан найчалар ёрдами билан суғоришни жорий қилиш мақсадида 1964 йил учун 5.000 гектар майдондаги ғўза ва сабзавот экинларини эгилувчан найчалар ёрдамида суғориш юзасидан топшириқ белгиланди. Республика Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига эгилувчан найчалар ёрдами билан суғориш ташкил этиладиган хўжаликларни белгилаш ва уларга бу ишни йўлга қўйишда амалий ёрдам бериш, «Голодностепстрой» бошқармасига эса ўз корхоналарида 10 та ўраш агрегатлари, 120 та найчали сув тақсимлагич, 480 та қисқичли бирлаштирувчи патрубкалар ва 120 та қисқичли бирлаштирувчи тройниклар тайёрлаш таклиф этилди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Республика министрлар Совети СоюзНИХИ ва Урта Осиё Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш институтига 50 кишидан иборат мутахассислар, бригадирлар ва сувчиларга эгилувчан найчалар ёрдами билан суғориш техникасини ўргатишни топширдилар.

Алоқадор ташкилотларга механизациялашган суғориш техникаси, шунингдек эгилувчан найчаларни қўллаIниш соҳасидаги дастлабки тажрибани оммалаштиришга тааллуқли инструкциялар ҳамда плакатлар нашр этиш тўғрисида кўрсатма берилди.

Қарорда шу нарса таъкидланадики, республика Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш ҳамда Сув хўжалиги министрликлари, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг жойлардаги органлари, область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари суғоришнинг прогрессив усулларини максимал даражада жорий қилиш ва сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш: сувни эгатларга найчалар, сифонлар ва кўчма найчалар ёрдами билан тақсимлаш, ёмғир ёғдирувчи машиналарни қўллаш, ўқариқлар олишни ҳамда суғориш тармоқларидаги каналларда дамбалар қуришни механизациялаш юзасидан барча чораларни кўришлари лозим.

Область партия комитетлари ва ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетларига, совет, комсомол, касаба союз ва қишлоқ хўжалик ташкилотларига колхоз ҳамда совхозларда ушбу қарорни сувчилар ўртасида кенг тушунтиришни ташкил этиш ва шу асосда суғоришни ўз вақтида ҳамда юқори сифатли қилиб ўтказиш, сувдан рационал фойдаланиш учун социалистик мусобақани кенг қизитиш; энг яхши сувчиларни «Ғўзани суғориш устаси» деган фахрли номни бериш учун тавсия этишда, шунингдек сувчиларнинг классини тўғри белгилашда колхоз ва совхозларга ёрдам бериш таклиф этилди.

Республика ва область газеталарининг редакцияларига, ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетлари газеталарининг редакцияларига уста сувчиларнинг иш тажрибасини кенг ёритиб бориш таклиф этилди.

Абдурашид Худойбердиев Тошкент шарикоподшипник заводига ўтган йили ишга келган эди. Ҳозир эса у кўпгина станокларда ишлай олади. Шу билан бирга ҳар сменада топшириқни 1,5 баравар адо этмоқда. **Суратда:** А. Худойбердиев иш устида.

А. Палехов. фотоси.

ЯХШИ МЕҲНАТГА КЎП ҲАҚ

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

10 июнда меҳнаткашлар депутатлари Тошкент қишлоқ область Советининг сессияси бўлди. Сессия қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, уларнинг таннархини камайтиришда колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий манфаатдорлигини янада ошириш чоралари тўғрисидаги масалани муҳокама қилди.

Область ижроия комитетининг раиси Э.Т. Шайховнинг докладида ва сессия қатнашчиларининг нутқларида таъкидлаб ўтилганидек, пойтахт области қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумларининг қарорларини бажара бориб, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини бутун чоралар билан интенсивлаштиришга эришмоқдалар. Меҳнат унумдорлигини оширишга, қишлоқ хўжалигини ҳар томонлама механизациялаштиришга катта эътибор берилмоқда. Маҳсулот етиштиришни кўпайтирганлик учун моддий жиҳатдан рағбатлантириш мақсадида совхозларда меҳнатга ҳақ тўлашнинг аккорд-мукофот системаси жорий қилинди. Етиштирилган ҳосилнинг миқдори ва сифатига қараб, қатъий баҳоларда ишчилар билан ҳисоб-китоб қилинади. Энг муҳим ишлар учун рағбатлантириш ҳақи ва маҳсулот етиштириш планларини ошириб бажарганлик учун, бевосита сарфларни камайтирганлик учун, техникадан рационал фойдаланганлик учун ишчиларни мукофотлаш тартиби амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга депутатлар кўпгина колхоз ва совхозларда техник нормалашга етарли эътибор берилмаётганлиги ҳақида гапирдилар. Бундай аҳвол ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ёрдам бермайди. Кўпинча нормалар ишни уюштиришдаги илғор методларни, ишлаб чиқаришнинг рационал технологиясини, машиналардан ва иш вақтидан энг тўла фойдаланишни эътиборга олмай белгиланмоқда.

Бир қанча хўжаликларда меҳнатга ҳақ тўлаш ва моддий жиҳатдан рағбатлантиришга сарфланадиган фондларни вужудга келтириш ҳамда улардан тўғри фойдаланиш тўғрисида тегишинча ғамхўрлик қилинмаётир. Оққўрғон, Урта Чирчиқ, Калинин ва Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармаларидаги хўжаликларда меҳнатга ҳақ тўлаш ва аванс бериш учун ажратилган талайгина маблағлар бошқа ишлар учун сарф қилинган.

Депутатлар ҳар бир звенода, ҳар бир бригадада, ишлаб чиқаришнинг барча участкаларида меҳнат сарфи ва моддий-пул сарфларини яхши ҳисобга олиш зарур эканлигини таъкидладилар.

Область Совети муҳокама этилган масала юзасидан қабул қилган қарорида деҳқончилик ва чорвачиликни жадал суръатлар билан ривожлантириш программасини муваффақиятли амалга ошириш, колхоз ва совхозларнинг ғоят рентабелли ишлашини таъминлаш учун хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларнинг жавобгарлигини кучайтириш чораларини белгилади. (ЎзТАГ).

12 ИЮНЬ 1964 ЙИЛ
№ 135 (12789).

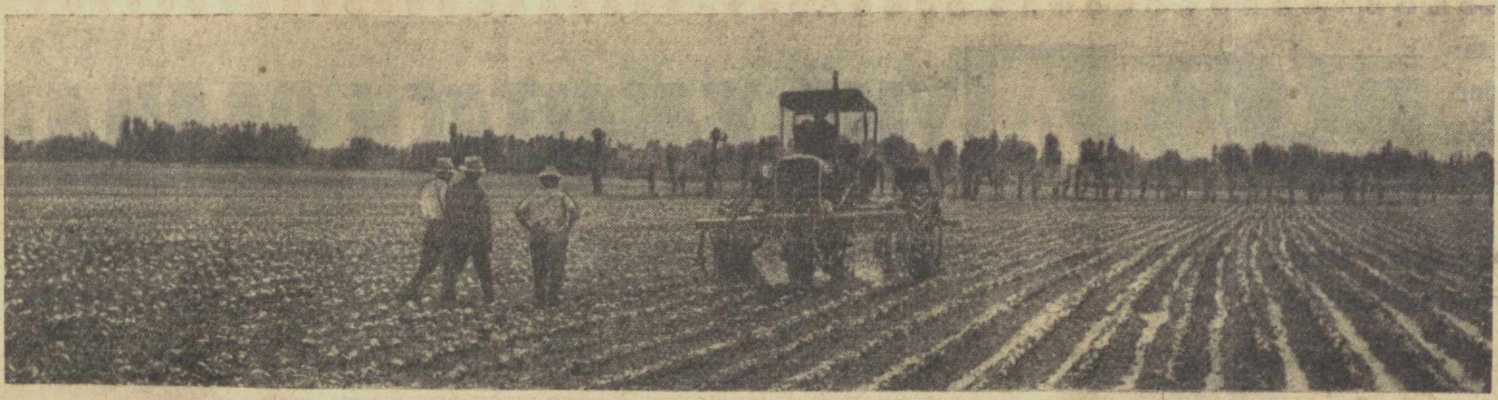

Юқори Чирчиқ бошқармасидаги «Политотдел» колхози пахтакорлари бу йил 1410 гектар майдондан беш минг тонна «оқ олтин» етиштириш учун курашиб, ғўзани намунали парвариш қилмоқдалар. Суратда: ғўза қатор оралари культивация қилинмоқда.

И. Душкин фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ҳар тўғрида бир шингил

«Коммунизм» колхозида қисқа вақтда саноат моллари магазини, мактаб, ҳар бири 200 ўринли учта болалар боғчаси ва бошқа жамоат бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Колхоз қурувчилари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллигини 20 та уч хонали уй-жой биносини қуриб битказиш ҳамда 13 километрли йўлга асфальт ётқизиш билан қутлашга аҳд қилиб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Р. РАҲМОНБЕРДИЕВ,
Андижон область, Хўжаобод райони.

●

Олтиариқ бошқармасидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози қишлоғи тобора обод ва кўркам бўлиб бормоқда. Яқинда бу ерда магазин, колхоз правлениеси идораси ҳамда ҳаммом бинолари фойдаланишга топширилди.

Т. ОТАЖОНОВ.

●

А. Тожиев, Ўзбекистон бошқармасидаги Яйпан матлубот жамиятига қарашли нонвойхонада ўн тўрт йилдан бери мастер бўлиб ишлаб келмоқда.

— Касбга меҳр қўйсанг,— дейди Тожиев. — у сенга ҳақиқий бахт келтиради. А. Тожиев ҳар куни 2200-2300 тадан ошириб нон ёпмоқда. Бундан эл ҳам, ўзи ҳам беҳад хурсанд.

Ҳ. ДАДАЖОНОВ.

ҚАШҚАДАРЁ БЎЙЛАРИ

(ХАЛҚ ҚЎШИҚЛАРИДАН)

Баланддан солдик работ,
Бир ёғида дарёбод.
Бирлашиб колхоз тузиб,
Колхозни қилдик обод.
Дарёботнинг шамоли,
Уйғонди мажнун толи.
Шамолига пириллар
Хотин-қизлар рўмоли.
Сув келади ўйноқлаб,
Ўн бир[1] равоқни чоғлаб.
Кимки бизни истаса,
Келаверсин сўроқлаб.
Қўнғир тоғда қўйимиз.
Эски Анҳор сойимиз.
Қашқадарё бўйида
Бизнинг турар жойимиз.
Сансон дарада ўтлаб,
Юрган қўйлар бизники.
Кўндаладан кўринган
Кўркам уйлар бизники.
Кенг пахтазор қирғоқлар
Ҳам йироқлар бизники.
Соя солиб кўринган
Салқин боғлар бизники.

Ёзиб олувчи Чори ҲАМРО.

1) Қашқадарёнинг ўн бир равоғи бор.

КАРАДРИНА — ҒЎЗАНИНГ ОФАТИ

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

Бу йил республикамизнинг бир қанча районларида ғўзанинг энг хавфли зараркунандаси — карадрина кўп тарқалмоқда. Карадринани майда кўк қурт ёки ғўза барги қурти деб ҳам атайдилар.

Карадринанинг ўзига хос хусусияти шундаки, у баъзи йилларда оммавий равишда тарқалиб, кўпаяди. У қисқа вақт ичида катта майдонлардаги қишлоқ хўжалик экинларига зарар етказади. Шундан сўнг 3-5 йил давомида жуда кам учрайди. 1964 йилгача карадрина 1952, 1956 ва 1959 йилларда кўп тарқалган эди.

Карадрина Ўрта Осиёнинг барча республикаларида учрайди. Айниқса, саҳро ва ярим саҳро зонасида кўпроқ бўлади. Ўзбекистонда карадрина Бухоро, Самарқанд, Қашқадарё, Хоразм, Сурхондарё областлари ва Қорақалпоғистон АССРнинг кўп районларида кенг тарқалган. Вақт-вақти билан Тошкент ва Сирдарё областларида ҳам кўпая бошлайди. Фарғона водийсида эса карадрина жуда кам учрайди.

Карадрина ғўзадан ташқари маккажўхори, оқжўхори, тариқ, беда, мош, нўхат, ловия, ер ёнғоқ, қанд лавлаги ва ош лавлаги, помидор, аччиқ қалампир ва болгар қалампири, бақлажон, пиёз, тарвуз, қовун, картошка, карам, тамаки, ток ва бошқа маданий экинларга зарар келтиради. Бегона ўтлардан печак, шўра ва бошқа ўтларга ўч бўлади.

Барча капалаклар каби карадрина ҳам ўз ривожланиши жараёнида тухум, қурт, ғумбак босқичларини ўтади ва капалакка айланади. Экинга асосан карадрина қурти зарар келтиради.

Карадрина тупроқда 5-10 сантиметр чуқурликда, асосан ғумбак тарзида қишлайди. Баҳорда ғумбак капалакка айланади. Бухоро областида апрелнинг биринчи ярмида, Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССР да апрелнинг иккинчи ярмида капалаги чиқа бошлайди. Карадрина капалаги қуёш ботгандан сўнг учади. Улар гулларнинг ширасидан овқатланади. Ғумбак капалак чиққандан сўнг у икки-уч кун ўтгач, бегона ўтлар, шунингдек беда, камроқ тарзда ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари баргининг остки қисмига тухум қўя бошлайди. Унинг тухумхонаси капалак туки билан қопланган бўлади. Ҳар бир тухумхонада 25-60 та тухум бўлади, лекин карадрина кўпаядиган йилларда, хусусан, бу йил ҳар бир тухумхонадаги тухумлар сони 300 тага етади. Биринчи авлод капалак ўз умри давомида 1700 тагача, қолган авлод капалаклари 500-600 тага қадар тухум қўяди. 2-4 кун ўтгач, бу тухумлардан қурт чиқади. Қуртлар бир кеча-кундузгача баргнинг юмшоқ қисмини еб, жойидан қимирламайди. Бир туп ўсимликда бир неча ўнлаб ёш қурт бўлиши мумкин, иккинчи-учинчи ёшидан бошлаб бу қуртлар ҳар томонга, бир неча 100 метр масофагача тарқалади.

Карадрина қурти беш марта пўст ташлайди, демак олти ёшга киради.

Кўпинча, бегона ўтларда карадрина қуртининг озиқланиши учун шундай қулай шароит мавжуд бўладики, унинг биринчи авлоди ана шу ўтларда яшайди ва ғўза текширилганда ҳам карадрина мавжудлиги сезилмай қолаверади. Кўпинча карадринанинг биринчи авлоди бедада ҳам ривожланади. Баҳорда биринчи авлоднинг қурт шакли даври 26-30 кунга чўзилади. Ёзда эса иккинчи, учинчи ва тўртинчи авлод қурти 15-18 кун яшаб, ғумбакка айланади. Кузда қуртнинг ривожланиши бир ойдан ҳам кўпроққа чўзилади.

Биринчи авлод қуртлар майнинг ўрталарида ривожланиб бўлиб, ўзлари озиқланган ўсимликлар остида ғумбакка айланади. Ғумбак даври 4-5 кун давом этади. Тахминан, майнинг сўнгги ўн кунлигида иккинчи авлод капалаклари учиб чиқади ва бир неча кундан сўнг тухум қўя бошлайди. Капалаклар биринчи навбатда ғўзага, айниқса бегона ўт босган ғўзага тухум қўяди. Майнинг сўнгги кунлари ва июннинг бошларида карадринанинг иккинчи авлод қурти тухумдан чиқади. Бу вақтда зараркунанда ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларида ривожланади.

Карадрина қурти ёшига қараб ғўзага турлича зарар етказади. Биринчи ва иккинчи ёшдаги қуртлар барг томири ўртасидаги юмшоқ жойларни ейди. Учинчи ва катта ёшдаги қуртлар ғўза баргини бутунлай еб ташлайди. Ҳатто шундай ҳоллар ҳам тез-тез учраб турадики, қурт ўсимлик поясини ҳам кемириб юборади. Кучли зарарланган далаларда экиннинг поясигина қолади, холос. Шунинг учун июннинг бошларида хўжаликлар қайта экишга мажбур бўладилар. Ўртача ва ҳатто кам зарарланган экинларнинг ҳам ривожланиши 15 кун ва ундан ҳам кўпроққа кечикиб кетади.

Кичик ёшдаги қуртлар бутун кун давомида баргнинг остки қисмидагина эмас, балки кўпчилиги устки қисмида ҳам бўлади. Ўрта ва катта ёшдаги қуртлар иссиқ пайтда ва тунда ўсимликлардан тупроққа тушиб, кесаклар остига ва тупроқ оралиғига яширинади. Ғўза шохлагандан сўнг бундай қуртлар куни билан ўсимликларда бўлади ва тундагина тупроқ орасига кириб олади.

Июннинг ўрталарида иккинчи авлод қурти ғумбаклайди, 7-10 кундан сўнг капалак учиб чиқади, икки-уч кундан кейин яна тухум қўя бошлайди. Тахминан, июннинг охирларида учинчи авлод қуртлар тухумдан чиқади. Карадринанинг бу авлоди жуда кўп бўлади ва, агар иккинчи авлод қуртга қарши интенсив кураш олиб борилмаса, учинчи авлод қурти жуда катта майдонлардаги экинларга зарар етказади. Учинчи авлод карадрина қурти жуда катта зарар етказади. Қуртлар барг ва поя учларидан ташқари шона ва гулларни, кичик кўсакларни зарарлайди, натижада улар тўкилиб кетади. Шунингдек, қурт каттароқ кўсаклар ичига ҳам кириб, кўсакни еб битиради. Июлнинг иккинчи ўн кунлигида учинчи авлод қурт ғумбаклайди. 4-5 кундан кейин капалаклар чиқади. Шундан сўнг тез орада тўртинчи авлод қуртларини учратиш мумкин. Одатда бу авлод кам бўлади. Ёз бирмунча салқин келган йилларда карадринанинг тўртинчи ва бешинчи авлоди, айрим йилларда эса қисман олтинчи авлоди ҳам ғўзада ривожланади.

Ҳозирги вақтда карадринанинг иккинчи авлоди ривожланмоқда, тухум қўйиш даври чўзилиб кетганлиги туфайли ғўзада ёш қуртлар ҳам, ўрта ва катта ёшдаги қуртлар ҳам бор.

Химиявий йўл билан кураш олиб бориш ғўзани карадринадан сақлашнинг энг яхши усулидир. Карадринани бутунлай қириб ташлагунга қадар трактор чанглагич-пуркагичларидан фойдаланиб, экинларни химиявий препаратлар билан дорилаш лозим. Агар карадрина кўп тарқалмаган бўлса, елкага осиб ишлатиладиган аппаратлар билан ҳам чекланиш мумкин. Катта майдонлар зарарланган бўлса, самолётлардан фойдаланиш керак.

Карадрина қурти дустнинг намланадиган кукун ва эмульсияларини чанглаш ёки пуркаш йўли билан қириб ташланади. Шунингдек, заҳарли ем ва дуст-ем сепиш йўли билан қириб ташлаш мумкин. Айрим ҳолларда ҳар икки усул ҳам бирга қўлланилади.

Ғўзага тушган карадрина қуртини қириб ташлаш учун қуйидаги усул ва дорилардан фойдаланилади:

Кичик ёшдаги қуртларни 12 ва 25 процентли гексохлоран (гектарига 25-30 килограммдан), 5.5 ва 10 процентли «ДДТ» дусти (гектарига 30 килограмм); дитокос ёки хеклотокс дусти (гектарига 20 килограмм); гексохлоран дусти ва «ДДТ»ни баравар миқдордаги аралашмаси (гектарига 25 килограмм аралашма) «ДДТ» ёки гексохлоран дустининг кальций арсенати билан тенг миқдордаги аралашмасини (гектарига 25 килограмм) сепиш йўли билан қириб ташлаш мумкин. Бунинг учун дорилар самолётдан чанглатилади ёки трактор ва елкага осиб ишлатиладиган аппаратлардан фойдаланилади.

Агар ғўзада катта ёшдаги қуртлар кўпроқ бўлса, дустли ем солиш яхшироқ самара беради. Бунинг учун «ДДТ» дусти яхши майдаланган ва эланган кунжара унига тенг миқдорда аралаштирилиб, гектарига 40 килограммдан солинади; 15 килограмм кальций арсенатига 20 килограмм кунжара унини аралаштириб солиш ҳам мумкин.

Экинда барча ёшдаги қуртлар мавжуд бўлса, ҳар икки усулни ҳам қўлланиш, яъни заҳарли ем солиш ва ундан сўнг экинларни гексохлоран дусти ёки «ДДТ» дусти билан чанглатиш керак.

Юқорида айтилган усулларнинг ҳаммаси кўк қуртга қарши курашда ҳам яхши самара беради.

Ғўза бир вақтнинг ўзида карадрина, кўк қурт, шира ёки ўргимчаккана билан зарарланган бўлса, «ДДТ» ва гексохлоранни метилмеркантофосга аралаштириб солиш керак. Кичик ёшдаги карадрина қуртига қарши гектарига 1,5-2 килограмм метилмеркантофос сепиш яхши самара беради.

Экинларни ўт босган бўлса, аввало, зараркунандаларга қарши химиявий усулларни қўлланиш, шундан сўнг далани ўтдан тозалаш тавсия этилади. Карадрина капалаги ўзини ёриққа уради. Шунинг учун уларни қириб ташлаш мақсадида кечқурунлари далалар уватида гулхан ёқиш тавсия этилади.

Ғўзани карадринадан асраш билан бир вақтда маккажўхори ва оқжўхорини ҳам дорилаш керак. Бунинг учун «ДДТ» дусти ва гексохлоран ишлатилади. Шуни эсда тутиш лозимки, маккажўхори ва оқжўхорини дорилашни ҳосилни йиғиштириб олишга 30 кун қолгунгача тугаллаш керак. Шу билан бир вақтда уватлардаги, ариқ бўйларидаги ва бошқа жойлардаги бегона ўтларга тушган зараркунандаларни ҳам қириб ташлаш лозим.

Яна 8-10 кундан сўнг карадринанинг энг хавфли — учинчи авлоди кўпая бошлайди. Шу сабабли зарарланган барча пайкалларда ҳашаротни дарҳол қириб ташлаш учун бутун имкониятлардан фойдаланиш керак.

С. ЖУРАВСКАЯ,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

КЕЛИНГ, БЕЛЛАШАЙЛИК

Дўстим Искандар Юсупов! «Халқимизнинг, одам 40 йилда камол топади деган ҳикматли гапи бор», депсиз ўз мактубингизда. Жуда тўғри гапни айтибсиз. Биз айни кучга тўлиб-тошган пайтимиз. Бу йил навқирон республикамизнинг ҳам 40 ёшга тўладиган йили. Бу йил ҳақиқатан ҳам ҳаммамиз учун қутлуғ йил.

Улуғ айём арафасида беллашиш ота-боболаримиздан одат бўлиб қолган. Сиз билан биз учун пахтакорлик касбини янада улуғлашдан ҳам юксак шараф йўқ.

Бригадамиз пахтакорлари йил сайин баракали хирмон кўтармоқдалар. Хўш, бунга қандай қилиб эришяпмиз? Сиз айтмоқчи, ишимизда ҳеч қандай сир йўқ. Бизнинг «сиримиз» янгиликни дадил жорий этиш, техникадан имкони борича тўғри ва тўла фойдаланиш, минерал ва маҳаллий ўғитни, сувни тўғри сарфлаш, бир-биримиздан ўрганиш ва бир-биримизга ўргатишдан, лўнда қилиб айтганда экиннинг посбони, ҳосилнинг мураббийси бўлган механизаторлар ва сувчиларнинг ишини ташкил қила билишдан иборат.

Пахтакорларимиз ўтган йили гектаридан 40 центнердан ортиқ «оқ олтин» олган эдилар. Етиштирилган ҳосилнинг тенг ярмини ўзим «зангори кема»да тердим. Биз бу йил Валентин Афанасьевич Тюпко ва Жавод Кўчиевлар тажрибасини кенг қўлланиб, ерга чигит ташлашдан тортиб то ҳосилни йиғиб-териб олишгача бўлган ҳамма ишларни механизмлар ёрдамида бажаришга сўз берганмиз. Шу мақсадда бошқармада биринчи бўлиб чигитни янги усулда — қатор ораларини 100 сантиметр қилиб экдик.

Бу йил ҳар гектар ердан 50 центнердан «оқ олтин» олишга аҳд қилган бригадамиз коллективи ғўзани сифатли парвариш қилмоқда. Механизаторларимиз Алихон Қамбаров, Парда Қудратов, Соат Эсламасов ўртоқлар учинчи культивацияни туғаллаяптилар. Ғўзамиз яна 3-4 кунда гулга киради. Экин культивация билан бир вақтда, уч марта минерал ва органик ўғитлар аралашмаси билан озиқлантирилди.

Бригадамизда бу йил қўлланилаётган янгиликлардан яна бири шуки, биз суғоришда полиэтилин найчаларидан фойдаланишга кўчдик. Бу усул суғоришни тезлатиш, сувчиларнинг меҳнат унумдорлигини 2-3 баравар ошириш имконини берди. Айни вақтда сувнинг беҳуда сарф бўлишига чек қўйилди.

Бригадамиз аъзолари Сизнинг чақириғингизга қўшилиб, пахтазор паҳлавони бошлиқ бригада коллективи билан мардлар майдонида беллашишга қарор қилдилар.

Биз республикамиз юбилейига гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» ҳадя қилиш ҳақидаги сўзимизнинг албатта устидан чиқамиз.

Ш. ҚУДРАТОВ,
Шўрчи бошқармасидаги «Коммуна» колхозининг комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи.

Мстислав ЛЕВАШЕВ

СЕРҚУЁШ ЎЛКА ҚЎШИҚЛАРИ

Ўзбекистонимизга бутун қалби билан мафтун бўлган рус шоирлари орасида Мстислав Левашев ижоди ҳам диққатга сазовордир.

М. Левашев — Бухоро чўпонларининг, Мўйноқ балиқчиларининг, Фарғона пахтакорларининг ҳаёти ва меҳнати билан яхши таниш. У совет Ўзбекистони кишиларининг фидокорона меҳнатини, дўстларга муҳаббатини, бой маънавий дунёсини, меҳмондўстлигини самимий, жозибали мисраларда куйлайди. Бир неча повестлар, шеърий тўпламлар автори бўлган М. Левашев ижодини ўзбек китобхонлари ҳам биладилар.

Қуйида шоирнинг республикамиз кишилари ва табиатига бағишланган шеърларини ўқийсиз:

ТОҒ ИРМОҒИ

Қўлинг каби оппоқ бу оқим,
Ушлаб кўрчи уни, оппоғим.
Гоҳ чулдираб, гоҳо осуда
Югуради қоя остида.

У очади оппоқ чаноқни,
Қондиради ёзда чанқоқни.
Узатади шохлардан анор,
Мавжларида барқ урар баҳор.

Соф, бегубор жамолинг ҳақи,
Гўзаллигинг, камолинг ҳақи
Таҳсин ўқи, оқ йўл тилагин,
У эслатар оппоқ билагинг.

ТЯНЬШАНЬ ТОҒЛАРИДА

Кўряпсанми: алқорлар ўтлар,
Тик қояда сакрашади шўх.
Пода-пода чопар булутлар,
Чўпон билан ишлари ҳам йўқ.

Тяньшаннинг безаги — мағрур
Қор чўққилар боқар савлатдор.
—Қани, дўстим, шу баландга юр,
Дилда лола иштиёқи бор.

Ялтирайди кўлларнинг кўзи,
Даралардa бурқсийди тутун,
Бу табиий гўзаллик ўзи,
Бизни мафтун этганди бутун.

ФАРҒОНА НОНИ

Қизил мағиз бу буғдой нони,
Дала нафасини уфурар,
Ушоғини тўккан замони,
Мусичалар хушнуд ку-кулар.

Дастурхонда сўлқиллаб турар,
Ҳамма таомлардан зиёда.
Ер шарбати қонида юрар,
Ортиқ неъмат борми дунёда?

Тоғорада қориб хамирин,
Тандир-тандир узганинг пайти,
Тўлин ойдай бўлиб ҳар бири,
Бир ўзгача завқ бағишлайди.

ШАФТОЛИ

Фарғонага хос бу шафтоли,
Хушбўй боғнинг кўрки бўлибди,
Ойдин туннинг салқинин олиб,
Шарбат билан лим-лим тўлибди.

Менга шундай сўзлади шамол,
Меҳнатингдан унибди бу боғ.
Қалбинг, қўлинг бахш этганин бол
Сўзлар мамнун илдизу япроқ.

Бир-биридан гўзал ва олий,
Бу чаманлар — кўнгил қувончи.
Шафақ янглиғ қизил шафтоли,
Эмган каби тонгги қуёшни.

АСКИЯ

Хушмўйлов Мақсумжон қувноқ кулади,
Пайрав борар қизғин, ўткир, илмоқли.
Ҳар сўзнинг ўз таъми, ўрни бўлади.
Талаб этар барча сеҳрин билмоқни.

Шериги ҳам унга бўш келмас зарра,
Гўё чапдаст дарвозабон янглиғ
Бир ҳамлада сўзни аниқ илар-да,
Яна эгасига ирғитар аниқ.

Юракларда нақшин из қолдирар сўз,
Чархланади ақл пайров тошида.
Кулгидан завқланиб, яшнар юзу кўз,
Одам арнмайди булар қошидан.

Бобойлар мириқиб, ичишар кўк чой,
Хушбўй палов ҳиди таралар майин.
Суҳбат, аскияга хушдир сўлим жой,
Кўнгиллар гуркирар тинглаган сайин.

Меҳнатдан сўнг нашъа бағишлайди хўб,
Севинч чақнар элнинг кўз қарашида,
Ким ғолиб чиқару, ким бўлар мағлуб
Бу қизғин баҳсда, сўз курашида.

Тугади кимнингдир сўзи бисотда,
Отилиб бўлганди барча тўплари,
Бири ғолиб чиқди дейман ҳисобда,
Жилмайиб оҳиста чойни ҳўплари.

Ж. ЖАББОРОВ таржимаси.

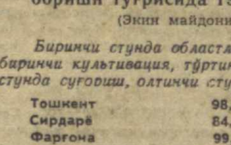

Парвариш қандай кетяпти?

Ғўзани парвариш қилиш, суғориш ва озиқлантиришнинг бориши тўғрисида 1964 йил 10 июнга бўлган маълумот

(Экин майдонига нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стунда областлар, иккинчи стунда яганалаш, учинчи стунда биринчи культивация, тўртинчи стунда иккинчи культивация, бешинчи стунда суғориш, олтинчи стунда минерал ўғит билан озиқлантириш.

Тошкент	98,0	99,5	73,5	55,5	129,3
Сирдарё	84,1	96,7	41,4	25,6	114,9
Фарғона	99,5	99,4	76,4	36,2	86,4
Андижон	100,0	99,9	91,7	69,7	121,9
Самарқанд	64,6	92,3	25,1	41,5	82,1
Бухоро	70,3	95,3	60,9	24,7	104,7
Қашқадарё	80,8	97,1	53,5	47,1	111,3
Сурхондарё	85,2	96,1	80,8	58,0	122,0
Хоразм	94,6	97,2	42,1	4,9	112,6
Қорақалпоғистон АССР	55,0	63,2	18,7	3,7	68,5

ФУТБОЛ

КАТТА ҲИСОБ

Кеча Тошкентнинг «Пахтакор» командаси «А» класси бўйича мамлакат биринчилиги учун бўлаётган футбол мусобақасининг ўнинчи турида Ашхободда «Строитель» командаси билан учрашди. Ўйин 6:1 ҳисоби билан пахтакорчилар фойдасига ҳал бўлди.

«Пахтакор» пешқадамликни ҳамон давом эттирмоқда.

ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШГА ЭЪТИБОР КУЧАЙТИРИЛСИН

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ПАРТИЯ-ДАВЛАТ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети Ўзбекистондаги барча меҳнаткашларга қарата яқинда қабул қилган Мурожаатларида чорвадорларимизни юбилей йилида гўшт, сут, қоракўл тери етиштириш ва давлатга сотиш, ҳамда моллар туёғини кўпайтириш юзасидан ўз устларига олган мажбуриятларини шараф билан бажаришга чақирдилар.

Бу мажбуриятларнинг бажарилиши молларнинг хилма-хил ва тўйимли озуқа билан боқилишига тўла-тўкис боғлиқдир. Ҳозир шундай шароит вужудга келдики, ҳамма хўжаликлар 1,5-2 йилга етадиган хашак жамғариш имкониятига эгадирлар.

Бироқ, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Партия-давлат контроли комитети томонидан ўтказилган текшириш шуни кўрсатдики, Тошкент областидаги кўпгина колхоз ва совхозлар пичан ўриш ҳамда хашак жамғаришни дуруст ташкил этганлари йўқ. Биринчи июнга қадар область бўйича барча майдонлардаги беданинг 53 проценти бир марта ўриб олинган, хашак жамғариш плани эса бор-йўғи 8 процент бажарилган. Анча майдонларда ўрилган беда, шунингдек, табиий ўтлар узоқ муддат давомида йиғиштириб олинмаётир, ғарам қилинмаётир, ташиб олинмаяпти. Натижада улар қуёш тиғида қовжираб кетмоқда, озуқа моддаларини йўқотмоқда. Ўрилган беданинг ўз вақтида ташиб олинмаётганлиги натижасида, бедапояларни суғориш кечиктириб юборилмоқда, бу эса келгуси ҳосилнинг бир қисмининг йўқолишига сабаб бўлади.

Пичан ўриш айниқса Бўка ишлаб чиқариш бошқармаси хўжаликларида (бошқарма бошлиғи И. Ю. Юнусов) ёмон уюштирилган. Бу ерда беданинг бир қисмигина ўриб олинган, хашак тайёрлаш плани эса бор-йўғи 3 процент бажарилган. 3 колхоз 1 июнга қадар беда ўришни бошлаб юбормаган, 9 колхоз ва 3 совхоз табиий ўт ўришга киришмаган.

2-«Пискент» совхозида (директори А. Дўсбеков) 350 гектар беданинг энди 95 гектари ўриб олинган, атиги 40 гектар ердаги пичан ўрилган бўлсада, ферма ҳовлисида сочилиб ётибди.

Худди шундай аҳволни Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги (бошқарма бошлиғи Т. М. Ортиқхўжаев) хўжаликларда ҳам учратиш мумкин. «Коммунизм» колхозида (раиси О. Бердиев), Свердлов номли колхозда (раиси Х. Латипов) ҳамда 2-«Оҳангарон» совхозида (директори С. Султонов), 1-«Оҳангарон» совхозида (директори Ф. Ғуломов) пичан ўриш ва хашак жамғариш уюшқоқсизлик билан олиб борилмоқда. Мазкур хўжаликларнинг раҳбарлари ана шу муҳим ишдан четда қоляптилар.

Ем-хашак жамғаришнинг муваффақияти, даставвал, техникадан оқилона фойдаланишга боғлиқдир. Афсуски, кўпгина хўжаликлар бу масалага етарли аҳамият бермаяптилар. 1 июнга қадар мавжуд 788 та трактор сенокосилкасидан 559 таси тахт қилиб қўйилган. Далаларда эса сенокосилкаларнинг 60 процентигина ишлаб турибди. Кўпгина хўжаликларда сенокосилкаларнинг ўртача кунлик иш унуми нормадаги 7 гектар ўрнига, 3-3,5 гетардан ошмаётир.

Кўпгина колхоз ва совхозлар ем-хашак жамғаришга етарли миқдорда ишчи кучи ажратмаётирлар. Ўрта Чирчиқ бошқармаси хўжаликлари пичан ўриш ҳамда хашак жамғаришга май ойининг кейинги ўн кунлигида ҳар куни планда кўзда тутилган 922 киши ўрнига, 491 кишини ажратганлар. Бўка ишлаб чиқариш бошқармасидаги бир қатор колхозларда бу ишга 1-5 киши ажратилган, холос.

Кўпгина хўжаликларда график-топшириқлар тузилмаган, доимий бригадалар ташкил этилмаган, хашак ўришда банд бўлган кишилар иш нормасини ва меҳнатларига қанча ҳақ тўланишини билмайдилар, улар ишга кеч чиқадилар.

Областда озуқабоп экинларга етарли эътибор берилмаётир. Маккажўхори экиш плани 70 процент, молга едириш учун қанд лавлаги экиш плани эса 66 процент адо этилган. Ана шу экинларни парвариш қилиш суръати ўтган йилдагидан анча кейинда қолмоқда.

Бу фактларнинг ҳаммаси шундан далолат бермоқдаки, Тошкент областидаги кўпгина колхоз ва совхозларнинг ҳамда ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари ўтган қишда содир бўлган қийинчиликларни унутиб қўйганга ўхшайдилар, молларнинг нобуд бўлиши ва маҳсулдорлигининг камайиб кетиши каби ҳоллар рўй берганлигини эсдан чиқариб қўймоқдалар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш область бошқармасининг бошлиғи И. А. Ли, унинг чорвачилик бўйича ўринбосари И. В. Ажинов ўртоқлар чорва молларини озуқа билан таъминлашнинг аҳамиятини тўла тушуниб етмаяптилар.

Тошкент областида бундай аҳвол шунинг учун ҳам содир бўлдики, қишлоқ область ижроия комитети ва унинг раиси Э. Т. Шайхов қишлоқ хўжалик органларига чинакам талабчанлик кўрсатмади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Партия-давлат контроли комитети қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш область бошқармасининг бошлиғи И. А. Лига пичан ўриш ва хашак жамғариш ишларини қониқарсиз ташкил этганлигини, озуқабоп экинлар экиш планини бажармаганлигини ҳамда уларни парвариш қилиш дуруст уюштирилмаганлигини кўрсатиб ўтди. Чорвачилик масалалари билан бевосита шуғулланиб келаётган бошқарма бошлиғининг ўринбосари И. В. Ажиновга выговор эълон қилинди. Бўка ҳамда Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармалари бошлиқлари И. Ю. Юнусов ва Т. А. Ортиқхўжаев агар яқин вақт ичида аҳволни тузатмасалар, уларга нисбатан қаттиқ чора кўрилиши тўғрисида огоҳлантирилдилар.

Партия давлат контроли комитети Тошкент қишлоқ область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайховнинг ижроком йўл қўйилган камчиликларни тугатиш юзасидан қатъий чоралар кўради ва камида 340 минг тонна хашак жамғарилишини таъминлайди, ҳамда такрорий маккажўхори экиб, уни яхши парвариш қилиб, ана шу экин юзасидан планни бажаради, деб айтган сўзларини маълумот учун эътиборга олди.

Тинчлик ишидаги қўпорувчилик фаолияти ✻ Туркиянинг агрессив ҳаракатлари ✻ Яна бир гитлерчи озод қилинди ✻ *Жанубий Вьетнамда вабо* ✻ Эквадорнинг бутун территориясида қаттиқ зилзила ✻ ***Африкада яна бир мустақил давлат бўлади*** ✻ Жамоатчилик асосидаги сартарошхона.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

НЕРУ ХОТИРАСИ

ДЕҲЛИ, 10 июнь. (ТАСС). Ҳиндистон газеталари Ҳиндистоннинг буюк фарзанди Жавоҳарлал Неру хотирасига бағишланиб, Союзлар уйининг Колонна залида ўтказилган тантанали мажлис тўғрисидаги батафсил ҳисоботларни босиб чиқармоқдалар. Газеталар А. Н. Косигин нутқининг Неруни замонамизнинг атоқли давлат арбоби, бутун дунёда тинчлик учун жўшқин курашчи, Совет Иттифоқининг самимий дўсти деб таърифлаган ўринларини алоҳида таъкидлаб кўрсатмоқдалар.

Руминия Халқ Республикасининг архитекторлари ва қурувчилари янги уй-жойлар, маданий-маиший биноларнинг чиройли ансамблларини яратишяпти. Уй-жой қурилишлари асосан бу катта шаҳарларнинг микро районларида ҳамда саноат марказларида барпо этиляпти. Суратда: Бухарест шаҳрида қад кўтарган Руминия Халқ Республикаси Саройининг кўриниши.
Аджерпресс—ТАСС фотоси.

6 ИЮЛДА НЬЯСАЛЕНДГА МУСТАҚИЛЛИК БЕРИЛАДИ

ЛОНДОН, 10 ИЮНЬ. (ТАСС). АНГЛИЯ ПАРЛАМЕНТИНИНГ ЛОРДЛАР ПАЛАТАСИ 6 ИЮЛДА НЬЯСАЛЕНДГА МУСТАҚИЛЛИК БЕРИШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ. БУ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ ИЛГАРИ УМУМ ПАЛАТАСИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН ЭДИ. ЭНДИЛИКДА ҚОНУН ЛОЙИҲАСИНИ КУЧГА КИРИТИШ УЧУН ҚИРОЛНИНГ РУХСАТИГИНА ТАЛАБ ЭТИЛАДИ.

МАРКАЗИЙ АФРИКАДА ЖОЙЛАШГАН НЬЯСАЛЕНД ҲОЗИРГИ ВАҚТДА ЎЗ-ЎЗИНИ БОШҚАРИШ ҲУҚУҚИДАН ФОЙДАЛАНМОҚДА. НЬЯСАЛЕНД 1963 ЙИЛ ФЕВРАЛЬ ОЙИДА БУ ҲУҚУҚНИ ОЛГАН ЭДИ. АММО ДАВЛАТНИНГ БИР ҚАНЧА ФУНКЦИЯЛАРИ ИНГЛИЗ МУСТАМЛАКАЧИ МАЪМУРЛАРИ ВАКИЛЛАРИНИНГ ИХТИЁРИДА ҚОЛИБ КЕЛМОҚДА. МУСТАҚИЛЛИККА ЭРИШИЛГАНИДАН КЕЙИН БУТУН ҲОКИМИЯТ БОШ МИНИСТР ХЕСТИНГС БАНДА БОШЧИЛИГИДАГИ НЬЯСАЛЕНД ҲУКУМАТИ ҚЎЛИГА ЎТАДИ. ХЕСТИНГС БАНДА АЙНИ ВАҚТДА КОНГРЕСС МАЛАВИ ТЕРРИТОРИЯСИДАГИ (МАЗКУР ТЕРРИТОРИЯНИНГ АФРИКАЧА НОМИ) АФРИКАЛИК АҲОЛИ АСОСИЙ СИЁСИЙ ПАРТИЯСИНИНГ РАИСИДИР.

ЛОНДОНДА КИТОБ ВИСТАВКА-БОЗОРИ

ЛОНДОН, 10 июнь. (ТАСС). Совет ҳукумати бошлиғи Н. С. Хрушчев нутқларининг «Тинч-тотув яшаш тўғрисида» ва «Коммунизм — халқлар тинчлиги ва бахт-саодати» номли тўпламлари бугун Лондонда очилган Халқаро китоб виставка-бозорига қўйилган совет китоблари орасида кўринарли ўрин олди.

Совет адабиётини Англиянинг икки нашриёти—«Лоуренс энд Уишарт» нашриёти инглиз тилида ва «Коллетс» нашриёти рус тилида намойиш қилмоқда.

Виставка ташкилотчилари совет бадиий адабиётига, болалар китобларига, санъат соҳасидаги китобларга катта эътибор бердилар. Совет илмий-техника адабиёти ҳам виставкага қўйилган.

Лондондаги жуда катта «Эрлс корт» виставка биносида жаҳондаги 20 мамлакатнинг, шу жумладан социалистик мамлакатларнинг нашриётлари чиқарган деярли 100 минг номли китоб тўпланган.

Виставкани Буюк Британия қироличаси Елизавета II очди.

ХИТОЙ БУЗҒУНЧИЛАРИНИНГ ҚОРА ИШЛАРИ

СОФИЯ, 10 июнь. (ТАСС). «Работническо дело» газетаси Болгария тинчликни ҳимоя қилиш Миллий комитети бюроси раисининг ўринбосари Георгий Пиринскийнинг «Тинчлик йўлидаги жаҳон ҳаракати — қудратли халқаро куч» сарлавҳали мақоласини эълон қилди. Бу мақолада Жаҳон Тинчлик Кенгашидаги Хитой вакилларининг бузғунчилик, авантюристик ҳаракатлари кескин танқид қилинади.

Мақолада, жумладан, бундай дейилади: Жаҳон Тинчлик Кенгаши президиуми шу йилнинг апрелида Будапештда бўлиб ўтган мажлисида тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг фаолиятидаги асосий йўлнинг тўғрилигини яна тасдиқлади ҳамда унинг оммавий тусини ва вазифаларини ўзгартириш мақсадидаги уринишларни рад этди.

Мақола автори Жаҳон Тинчлик Кенгаши президиумининг Будапештдаги мажлисида Хитой вакилининг ҳаракатларига тентаклик деб баҳо беради. Хитой вакили бу мажлисда ядро қуроли синовларини қисман тақиқлаш тўғрисидаги шартномани ҳамда парчаланувчи материаллар ишлаб чиқаришни қисқартириш тўғрисида СССР, АҚШ ва Англия ўртасида тузилган битимни «хоинлик» деб, империализм олдида «лаганбардорлик» деб атаган эди. Бу гаплар, дейилади мақолада, ўзларининг сектантлик қарашлари ва фаолиятлари билан империалистларнинг қора ишларига хизмат қилаётган, тинчлик тарафдорларининг жаҳон ҳаракати сафларини бузишга уринаётган ёвуз бузғунчиларнинг даъволаридир.

Қатъий зарба берилганига қарамай, Хитой вакиллари жумладан, миллий озодлик ҳаракатини тинчлик ҳаракатига қарама-қарши қилиб қўйиш мақсадини кўзлайдиган бузғунчилик фаолиятларини давом эттирмоқдалар.

Хитой раҳбарларининг тинчлик ҳаракатидаги қўпорувчилик фаолияти қанчалик зарарли бўлмасин, дейилади мақолада, тинчлик кучларининг бундан буён ҳам ривожланиб боришини тўхтата олмайди. Тинчлик тарафдорлари ўзларининг асосий кучи, урушларсиз дунё учун курашда ўз муваффақиятларининг гарови сафларининг бирлигида ва жипслигида, замонамизнинг бошқа ҳаракатлари билан бирдамлик ва ҳамкорликда эканлигини жуда яхши тушунадилар.

АВСТРАЛИЯ СОЛДАТЛАРИ ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ УРУШДА ҚАТНАШМОҚДАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 10 июнь. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлиги расмий манбаларга асосланиб, қуйидагиларни билдиради: Австралиянинг Жанубий Вьетнамда «инструкторлар» сифатида иш кўраётган солдатлари кеча партизанлар билан бўлган отишмада қатнашдилар.

Бу—Жанубий Вьетнамдаги уруш ҳаракатларида Австралия солдатларининг бевосита иштирок қилаётганликлари тўғрисида берилган биринчи хабардир.

«ТИНЧЛИК ИШИГА МУҲИМ ҲИССА»

ОСЛО, 10 июнь. (ТАСС). Биз Хрушчевга: «Хуш келибсиз!» деб айтамиз, — дейилади Норвегиядаги «Акерс механиске веркстед» йирик кемасозлик корхонаси меҳнаткашларининг Норвегия ишчи партияси марказий органи «Арбейдербладет» газетасида бугун эълон қилинган резолюциясида. «Совет бош министрининг визити, — дейилади бу резолюцияда, — алоҳида аҳамиятга эга бўлган воқеадир. Хрушчев бизга қўшни бўлган энг катта давлатнинг атоқли раҳбаридир. Унинг яқинда Норвегияга ва бошқа шимолий мамлакатларга келишини «совуқ уруш»ни тўхтатишга интилишнинг ижобий натижаси деб ҳисоблаймиз.

Биз, деб таъкидланади резолюцияда, Совет ва Норвегия давлат арбоблари ўртасида олиб бориладиган музокаралар мамлакатларимиз ўртасида савдо-сотиқнинг кенгайишига, маданий ҳамкорликнинг мустаҳкамланишига ва касаба союз алоқаларининг нормаллаштирилишига олиб келади, деб умид қиламиз. Биз шу соҳаларда Совет Иттифоқи билан ҳам актив алоқалар ўрнатишни тинчлик ишига қўшиладиган муҳим ҳисса деб ҳисоблаймиз.

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

● **Ветеран коммунист Клод Берриж Англияда катталиги жиҳатидан иккинчи ўринда турган машинасозлик саноати ишчилари бирлашган касаба союзи ижроия комитетига қайта сайланди.**

● **Венесуэла савдо палатаси ва ишлаб чиқариш масалалари билан шуғулланувчи палатанинг 20-миллий ассамблеясида экономика министри Мануэль Эганья нутқ сўзлаб, бундай деди: Венесуэла АҚШ билан ҳуқуқий жиҳатдан тенг бўлмаган савдо шартномаси тузилганлиги натижасида ҳар йили 800 миллион долларни қўлдан бой бермоқда. Министр АҚШнинг иқтисодий сиёсатини кескин танқид қилди. Бу сиёсат, деб таъкидлади у, мамлакатга жуда катта зарар етказмоқда.**

● **Жанубий Родезиядаги «Ва.ва» концентрацион лагерда ётган сиёсий маҳбуслардан 97 киши жуда оғир шароитда яшаётганликларига қарши норозилик билдириб, очлик эълон қилди.**

● **9 июнь кечқурун Эквадорнинг бутун территориясида қаттиқ зилзила бўлди. Эквадор пойтахтидан 125 километр ғарби-жанубда жойлашган Санто-Доминго-де-лос-Колорадос шаҳрида неча ўнлаб бино вайрон бўлди. Эсмеральдас вилояти билан алоқа узилиб қолди.**

● **Фашист безорилар Мендоса шаҳрида Аргентина Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Бенито Марианеттининг уйига мина қўйдилар. Мининнинг портлаши натижасида яқин жойдаги уйларнинг деразалари синди. Қурбонлар йўқ.**

● **Американинг АҚШдан Европага учган «Ф-100» реактив қирувчи самолёти Ирландиянинг ғарбий соҳилидан 400 миля масофада фалокатга учраб, Атлантик океанга йиқилиб тушди. Учувчи парашют билан ўзини ташлади. Қутқазувчи кемалар уни қидирмоқдалар.**

● **Жанубий Вьетнамда вабо касали яна бошланди. Кейинги ҳафталарда мамлакатнинг икки вилоятида 377 кишининг вабо касалига мубтало бўлганлиги ва шу жумладан 14 киши ўлганлиги қайд қилинди.**

● **Дания бош министри Отто Краг Вашингтонга келди. Отто Краг президент Жонсон билан, давлат секретари Раск билан, сенатнинг ташқи ишлар комиссияси аъзолари билан учрашади. (ТАСС).**

Т А Ҳ Д И Д

НИКОЗИЯ, 10 июнь (ТАСС). «Туркиянинг Кипрга қарши агрессия қилиш хавфини ва умуман унинг Кипрга нисбатан тутган сиёсатини муҳокама қилмоқ учун Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилишга яна мажбур бўлдик». Кипрнинг Хавфсизлик Кенгаши мажлисини дарҳол чақиришни сўраб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат қилганлиги муносабати билан бу ерда президент Макариос шу тўғрида гапирди. Президент сўзини давом эттириб, бундай деди: «Туркия ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини ва хусусан Хавфсизлик Кенгашининг 4 ва 13 март резолюцияларини сира ҳам ҳурмат қилмай, ўзининг қуролли кучларини сафарбар қилмоқда ва агрессия бошлаш билан Кипрга очиқдан-очиқ таҳдид этмоқда. Туркиянинг ҳарбий самолётлари Кипрнинг ҳаво масофаларини бир неча марта бузиб ўтдилар ва маҳаллий турк террорчиларига қурол-яроғ етказиб бердилар.

Туркиянинг ҳарбий кемалари Кипр Республикасининг территориал сувларига бостириб кирмоқдалар. Исёнчиларни қурол-яроғ билан таъминлаш ва қурол кучи билан оролни бўлиб олишга интилаётган маҳаллий террорчи шайкаларни мустаҳкамлаш учун ана шу ҳарбий кемалардан қўшимча отрядлар туширилмоқда. Туркия ҳукумати ана шу ҳаракатлари билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти қўшинларининг Кипрдаги миссиясига путур етказмоқда ва бу районда тинчлик ишини хавф остида қолдирмоқда. Бу эса бутун жаҳон учун жиддий оқибатларга сабаб бўлиши мумкин.

Биз Туркиянинг ана шу қонунга хилоф ҳаракатларига бутунлай чек қўйишни халқаро ташкилотдан талаб қиламиз. Бу ҳаракатлар доим бесаранжомлик туғдириб, демократия ва озодлик принципларини ҳурмат қилаётган барча тинчликсевар кучларни ташвишга солмоқда».

ГИТЛЕРЧИ ЖИНОЯТЧИ ОЗОДЛИКДА

ҒАРБИЙ БЕРЛИН, 10 июнь. (ТАСС). Франциядаги Қаршилик ҳаракатининг қатнашчиси Леон Ноэльни йиртқичларча ўлдиришда айбланган собиқ эсэсчи оберштурмфюрери Эдуард Хартманни Ғарбий Берлин суди «ўлдиришни бевосита ўз кўзи билан кўрган гувоҳларнинг йўқлиги» сабабли оқлаб юборди. Ашаддий фашист Эйхман қўл остида хизмат қилган Хартман 1943 йилнинг сентябрида Франциянинг жанубидаги гитлерчиларнинг жазо отрядига бошчилик қилган эди.

Гитлерчилар агрессияси даврида Белоруссиянинг тинч аҳолисини кўплаб ўлдиришда қатнашган эсэсчи Шнейдер ҳам май ойининг охирида Ғарбий Берлинда озодликка чиқарилди.

КИПР ҲУКУМАТИНИНГ ҚАРОРИ

НИКОЗИЯ, 10 июнь. (ТАСС). Кипр Республикасининг ҳукумати Туркия қуролли кучларининг Кипрга бостириб кириш хавфи тўғрисидаги масалани муҳокама қилмоқ учун ошиғич равишда Хавфсизлик Кенгашининг мажлисини чақиришни сўраб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат қилишга қарор қилганлигини эълон қилди.

РУБИНИНГ ЯНГИ АДВОКАТИ

НЬЮ-ЙОРК, 10 июнь. (ТАСС). Освальдни ўлдирганлиги учун ўлим жазосига ҳукм қилинган Жек Рубининг қариндошлари навбатдаги, тўртинчи бош адвокатни ёллаб олганлар. Бу сафар Рубини жиноят ишлари бўйича иш олиб борувчи Даллас адвокатлари уюшмасининг президенти Клейтон Фаулер ҳимоя қилади.

Фаулер ҳимоя характерини жиддий суратда ўзгартирмоқчи. Бундан аввалги адвокатлар Руби ўлим жазосига ҳукм қилинганидан сўнг ақлдан озди, деган даъволарни қилиб, Рубининг иши янгидан расмий равишда қараб чиқилишини талаб этган эдилар. Янги адвокат эса, Рубига медицина ёрдами кўрсатилаётган вақт ичида ҳукмни қайтадан қараб чиқиш тўғрисида юқори инстанцияга апелляция топшираман, деди. Адвокатнинг фикрича, Рубининг ақл-хуши жойидами ёки йўқми деган масалани ҳозир қараб чиқиш «бевақт» бўлади.

Фаулер—тажрибали адвокат. У ўлим жазосига ҳукм қилинганларни ҳимоя қилиб, 12 ишда ютиб чиққан. Бир вақтлар Фаулер, Далласдаги суд Руби учун адолатли бўлмайди, деб айтган эди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

КЕЧА республикамизда

МОСКВА ВА ЛЕНИНГРАДГА ГИЛОС

«КОММУНИЗМ ТОНГИ» газетасининг адабий ходими С. МИРЗАЛИЕВ Қалинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Қибрай» боғдорчилик совхозидан хушхабар келтирди: Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейи шарафига муносиб меҳнат совғаси тайёрлаш иштиёқида ишлаётган С. Белялов бошлиқ бригада ишчилари гилос теришни уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар. Дастлабки ҳосилдан 5 тоннаси Москва ва 5 тоннаси Ленинград шаҳар меҳнаткашларига юборилди.

Гилос ҳосили териш давом этмоқда.

ЙЎЛ РАВОН БЎЛСА..

АМУ—БУХОРО каналй қурилишида,—деб ёзади А. ҚУЧҚОРОВ,— автомобиль транспорти муҳим роль ўйнайди. Шуни ҳисобга олиб 10-йўл-қурилиш бошқармаси Олот—Ҳамза йўлини қуриб битказган эди. Куни неча қурувчилар Қуйи-Мозор сув омбори қурилишини шағал кони билан боғлайдиган йўлни фойдаланишга топширдилар.

ҚИШЛОҚДА МЕДИЦИНА ПУНКТИ

ҚИШЛОҚ МУХБИРИ Я. ИМОМОВнинг хабар беришича, Ўзбекистон ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ўзбекистон» колхозининг Зинаша қишлоғида янги медицина пункти қурилиб, фойдаланишга топширилган.

ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

ОЛТИАРИҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИДАГИ КУЙБИШЕВ НОМЛИ КОЛХОЗНИНГ «УЧАРИҚ» УЧАСТКАСИДА ЯНГИ ТИПОВОЙ МАГАЗИН ҚУРИЛИБ ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРИЛДИ. «ПРАВДА» КОЛХОЗИ ПРАВЛЕНИЕСИ «БУЖАЙ» УЧАСТКАСИДА ОШХОНА-ЧОЙХОНА ҚУРДИ. АНА ШУ ҲАҚДА ХАБАР БЕРГАН **У. ҚАМБАРОВ ВА Т. ОРТИҚОВ** ЎРТОҚЛАР ҚУРИЛИШЛАРДАН МЕҲНАТКАШЛАР МАМНУНЛИГИНИ БИЛДИРИШГАН.

ЖАМОАТЧИЛИК АСОСИДАГИ САРТАРОШХОНА

Пойтахтнинг Карл Маркс кўчасида ўз-ўзига хизмат кўрсатиш сартарошхонаси очилди. Тўрт томони ойнаванд хонада олтита автомат-устаралар қўйилган.

Бу ерда соқол олиш учун узоғи билан икки минут вақт кетади. Одеколон сепадиган автомат ҳам ишлаб турибди. Жамоатчилик асосида ташкил этилган сартарошхонадан меҳнаткашлар хурсанд. Ҳам вақтингиз тежалади, ҳам пулингиз. Соқол-мўйловни қириш учун тўрт тийин тўлайсиз, холос.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бош бошқармасининг бошлиғи В. Х. Барабашнинг айтишича, Андижон, Фарғона областлари, Қорақалпоғистон Автоном Республикаси ва бошқа жойлардаги маиший хизмат кўрсатиш уйлари ҳузурида ҳам ана шундай сартарошхоналар очилади.

Р. ИСҲОҚОВ.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ҲАР БЕШ КИШИНИНГ БИРИ ОЛИМ БЎЛАДИ

XX асрнинг бошида бутун ер юзида ҳаммаси бўлиб 15 минг илмий ходим бор эди. Ҳозирги вақтда бизнинг планетамизда табиат сирларини очиш билан шуғулланаётган икки миллиондан кўпроқ мутахассис бор. Бу маълумотлар ЮНЕСКОнинг бутун дунёда илмий тадқиқотларнинг ривожланиши тўғрисида тўплаган материалларида баён қилинган.

Кейинги маълумотларга қараганда, 1961 йилнинг бошида бутун дунёдаги одамларнинг сони тахминан 2,9 миллиард кишига етди. Демак, ер юзида яшаб турган ҳар бир ярим минг кишидан бири фан ходими бўлиб ишлаган. Саноати тараққий этган мамлакатларда бу нисбат бундан ҳам каттароқ бўлган, албатта. Масалан, СССРда бундан тўрт йил муқаддам ҳар 662 кишидан бири фан соҳасида ишлаган.

ЮНЕСКО материалларида яна бир қизиқ хулоса келтирилади. Ер юзидаги одамлар ярим асрда, тахминан икки баравар кўпайган бўлса, шу муддат ичида фан анча тез суръатлар билан ривожланмоқда. XX асрнинг биринчи ярмига қараб баҳо бериладиган бўлса, тадқиқотчилик билан шуғулланувчи кишиларнинг сони ўрта ҳисобда ҳар саккиз ярим йилда икки баравар кўпаяди. Агар бу нисбатлар ўзгармай қоладиган бўлса, 2000-йилга бориб ер юзидаги олимларнинг сони 20-30 миллион кишига етади. Шундан сўнг яна 50 йил ўтгач, бизнинг планетамизда 8-10 миллиард одам яшайдиган бўлади. илмий иш билан шуғулланувчи тадқиқотчиларнинг сони эса қарийб 2 миллиард кишига етади, яъни планетадаги ҳар беш кишининг бири тадқиқотчи бўлиб қолади. (ТАСС).

«БЕЗОРИ» ФИЛЛАР

Жанубий Африка Республикаси ва Мозамбикнинг чегарасида жойлашган катта ўрмонзор — Крюгера миллий паркида ҳозир мерула дарахтининг меваси ғарқ пишди. Бу дарахт жуда кам ҳосил беради. Лекин бу йил ҳаддан ташқари кўп ҳосил тугди. Мерула дарахтининг меваси сарғиш қовунга ўхшаш бўлади. У ёқимли ҳидли бўлиб, таркибида маст қилувчи моддалар бор.

Мерула ҳосилининг мўллиги бу ўрмонзордаги филлар учун жуда қулай келди. Улкан филлар Жанубий Африканинг ана шу ўрмонзорларида кечаю кундуз кезиб, мерула дарахтининг мевасини топиб, «базм» қилишмоқда. Ҳамиша беозор бўлган филлар меруладан маст бўлиб, дарахтларни йиқитишади.

Бошқа пайт тинч юрадиган филлар бу мевани егач, «маст» бўлиб, ҳатто кишиларга ҳам ҳужум қилишмоқда. Яқинда «маст» филлар ўрмонзор яқинидаги қишлоққа «ҳужум» қилиб, африкаликларнинг уйларини бузиб ташлашди. Филлардан бири катта тош йўлдан мотоциклда кетаётган йўловчини хартуми билан чангалзорга ирғитиб юборган.

Крюгер миллий парки ёнидаги қишлоқларнинг аҳолиси ҳозир ваҳимага тушиб қолишди. Чунки «маст» филларнинг сони тобора кўпайиб бормоқда. Америкалик журналист Нейл Смитнинг ёзишича, бу парк-ўрмонзордаги 1750 филнинг деярли ҳаммаси ҳозир «маст» ҳолдадир.

С. КУЛИК.

«РАҚИБ» БУРГУТЛАР

Осуда кун. Осмон шишадек тоза. Дарахтзорлар оралаб енгил шабада эсади. Тошқин Десна дарёси ҳам жўшиб, тўлқинланиб аста-секин ўз ўзанига тушмоқда.

Мен дўстим билан дарёдан қайиқда ўтиб, қарағайзорга бордим. Шу пайт осмонда қанот қоқиб юрган катта қуш кўринди.

— Бургут! — ҳайрон бўлдим мен.

— Урғочи бургутга ўхшайди,— деди ҳамроҳим, — бу ерда ини бор, қарийб 10 йилдан буён туришади.

Бургут қанотларини ёзиб, дарахтзор устидан бир неча марта айланди. Шу пайт ўрмонда кучли чинқириқ янграб, худди шу бургутга ўхшаш иккинчи бир бургут қанот ёйиб осмонга кўтарилди. Улар бир-бирларига ўқдай ташланишиб «жанг» бошлашди.

— Ўйнашяпти!— дедим мен.

— Ўйин эмас, улар чиндан ҳам жанг қилишяпти,— деди ўртоғим. — Қара, бир-бирини ғажишяпти-ку. Наҳотки, ин учун талашишаётган бўлса?..

Бургутларнинг кураши узоқ давом этди. Сўнг улардан бири учиб кетди, иккинчиси эса сувга тушди. Биз унга ёрдам беришга шошилдик. Бургут сувга урилганда чап қаноти синган экан.

Бизлар қирғоққа чиқиб, катта қарағай дарахтига яқинлашдик. Дарахтнинг учида ин бор эди. «Рақиб»и устидан ғалаба қилган бургут аллақачон учиб келиб, ин устида қанотларини ёзиб турарди. Шу пайт унинг ёнига урғочи бургут ҳам келиб қўнди.

П. СТЕФАРОВ,
Украина ССР.

ТИНГЛАНГ ТОМОША ҚИЛИНГ

РАДИО

12 ИЮНДА

Биринчи программа: 7.45 — Концерт (созандалар ижросида). 8.25 — Ўзбек кинофильмларидан қўшиқ ва куйлар. 9.25—Рақс куйлари. 10.10—Пионер эрталиги. 10.30 — «Гул ёшлик» қўшиғи ўргатилади (Ф. Назаров музикаси, Т. Илҳомов шеъри). 11.25—Концерт (Ўзбекистон радио ва телевидение хор коллективи ижросида). 12.50 — Пахтакорлар меҳнатини енгиллаштирадиган машиналар (рус тилида). 13.30—Енгил куйлар. 16.00 — Топишмоқли концерт. 16.40 — «Қайта бузилган жадвал» (Б. Пармузин повестидан парча, рус тилида). 17.00 — Химия зарбдор қурилишларида. «Партком — ташкилотчи». 17.15 — Совет композиторлари қўшиқлари. 17.50 — «Ёшлик» радиостанцияси (рус тилида). 19.20 — Социалистик мамлакатлар композиторлари асарлари. 20.00 — Ҳавозачилар касби (рус тилида). 20.10 — Концерт (севимли артистлар ижросида). 20.45 — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги олдидан. Республика энергетика ва электрлаштириш министри А. Ҳамидов суҳбати. 22.10 — Топишмоқли концерт. 22.30 — Оқ халатли кишилар («Шонли 40 йиллик» циклидан). 23.10 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Ватан ҳақида қўшиқ** (болалар учун). 18.25 — **Телевизион янгиликлар.** 18.45 — **Халқларнинг ягона оиласида** (Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги олдидан). 19.05 — **Цирк саҳнасига йўл.** 20.25 — **Кинокамера билан республика далалари бўйлаб.**

20.45 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.40 — **Телевизион янгиликлар.** 21.10 — **Шоир М. Шайхзода билан суҳбат.** 21.40 — **Қизил майдон** (ҳужжатли фильм). 22.30 — **Музика—менинг қалбим.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.40 — **уйга идиш-товоқларнинг қаердан келганлиги ҳақида** (болалар учун). 19.00 — **Тўғри йўл** (телевизион очерк). 19.15 — **Юз сўминг бўлгунча, юз дўстинг бўлсин** (кинокомедия).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/VI да **Момақалдироқ сўқмоғидан,** 13/VI да премьера **Пан Воевода** (4 пардали опера).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 12/VI да **Нодира,** 13/VI да **Зуҳранинг мактублари.**

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА — 12,13, 14/VI кеч соат 9 да Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлиги ва иштирокида **Хоразм ансамблининг концертлари.** Билетлар сотилмоқда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Калоян — «ВАТАН» (кеч соат 8 ва 10 да), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Тақдир ноғоралари—«ВАТАН» (кеч соат 6 гача).

Туманда отилган ўқ — «МИР», НАВОИЙ номли, «ДРУЖБА» (1-залда), «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда кеч соат 8 ва 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 11, кундуз 1,5 ва кеч 9 да), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (эрталаб 10 да).

Всевед бобонинг уч тилла сочи — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 3-15 минутда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 12 ва кеч 6 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 3, кеч 7 ва 10-40 минутда).

Асфальт тугаган жойда — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 5 дан).

«Ошиқлар» ва «Пичоқлар»—«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2,4 кеч 8 ва 9-45 минутда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Бедарак кетган — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда кундуз соат 12 ва 4 да).

Синдбоднинг еттинчи саёҳати — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Эрта ҳамиша мавжуд — «ВОСТОК» (кеч соат 9 ярим ва 10-45 минутда).

Йўллар — НАВОИЙ номли (кеч соат 10 да).

ЎЗБЕКИСТОН ГЕМАТОЛОГИЯ ВА ҚОН ҚУЙИШ ИЛМИЙ ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ

якшанба кунларидан бошқа ҳар куни эрталаб соат 9 дан кундуз 3 гача

ДОНОРЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шота Руставели кўчаси, 138-уй.

«ЎЗБЕКИСТОН ГУЛЛАРИ» ТОШКЕНТ КООПЕРАТИВ БИРЛАШМАСИ

камида 7-синф ҳажмида маълумотли, 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган

ХОТИН-ҚИЗЛАРДАН СОТУВЧИЛАР, МАСТЕРЛАР ВА МАГАЗИН МУДИРЛАРИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН 3 ОЙЛИК

КУРСГА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Стипендия тўланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Клара Цеткин кўчаси, 76-уй.

Бирлашмага **мотороллер ҳайдовчилари ҳам керак.**

Волгоградская кўчаси, 3-уй, 27-квартирада турувчи **Халепсис Василис Никоснинг** шу уйда турувчи Лариса Евгеньевна Черявскаядан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Терский проезд, 9-уйда турувчи **Валентина Андреевна Чернякнинг** шу уйда турувчи Станислав Григорьевич Пацулевичдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Чилонзор массив, 9-уй, 5-квартирада турувчи **Маргарита Александровна Малкинанинг** Луганск шаҳар, Медведев переулок, 6-уйда турувчи Роман Яковлевич Малкиндан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Рилеев кўчаси, 15-уйда турувчи **Сабоҳат Ҳошимованинг** шу уйда турувчи Асад Зуфарович Ҳошимовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Р. 06726 ИНДЕКС — 64543. № Б — 135.